

**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών:
Εγκληματολογικές και ποινικές προσεγγίσεις της διαφθοράς,
του οικονομικού και του οργανωμένου εγκλήματος

Διπλωματική Εργασία

«Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού»

Μαρία Μαριλένα Τσουμέτη

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αθανασία Διονυσοπούλου

Κρυσταλλοπηγή, Ιανουάριος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

«Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού»

Μαρία Μαριλένα Τσουμέτη

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Αθανασία Διονυσοπούλου

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Δημήτριος Βούλγαρης

Κρυσταλλοπηγή, Ιανουάριος 2024

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

«Στον Βασίλη και στον Γιώργο»

Θερμές Ευχαριστίες στην κα Διονυσοπούλου για την καθοδήγηση και την αμέριστη υποστήριξη σε όλη αυτή την προσπάθεια και σε όλους του διδάσκοντες και την Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού για τις γνώσεις που προσφέρουν

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην συμφοιτήτρια μου Δήμητρα και τη φίλη μου Γεωργία που με βοήθησαν να ξεπεράσω κάθε εμπόδιο και να ήταν δίπλα μου σε κάθε στιγμή...

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

1. Περίληψη

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί μια σύγχρονη απειλή για τα κράτη σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο και ταυτόχρονα μια πρόκληση σε όλες τις εκφάνσεις της. Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να δώσει μια συνολική εικόνα του φαινομένου όμως εστιάζει σε επιμέρους ζητήματα. Πρώτο σημαντικό ζήτημα είναι οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Περιγράφονται αναλυτικά οι τρόποι με τους οποίους έχει εντοπιστεί ότι τελείται το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Όπως θα αναλυθεί οι τρόποι τέλεσης έχουν άμεση εξάρτηση από τα βασικά αδικήματα, τα οποία είναι η «ραχοκοκαλιά» του φαινομένου. Αν και ο πόλεμος ενάντια στο ξέπλυμα χρήματος ξεκίνησε ως άρρηκτα συνδεδεμένος με τα ναρκωτικά και τις παράνομες αγορές, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα συνδέθηκε και με τον πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία, ως μια σημαντική απειλή σε παγκόσμιο επίπεδο (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 272). Στην συνέχεια όμως και μέχρι σήμερα όπως θα επισημανθεί το ξέπλυμα έχει συνδεθεί με μια ποικιλία αδικημάτων, έχει διευρυνθεί σε μεγάλο βαθμό και έχουν θεσπιστεί στοχευμένα μέτρα για την καταπολέμηση του φαινομένου. Ο ρόλος και οι συστάσεις της FATF είναι αναπόσπαστο κομμάτι όλων των δράσεων ενάντια στο φαινόμενο και για αυτό περιγράφονται αναλυτικά στην παρούσα εργασία.

Εστιάζοντας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αναλύονται οι ύποπτες συναλλαγές και οι ενέργειες που έχουν θεσπιστεί, ώστε να εντοπίζονται και θα οδηγούν στην εξιχνίαση αδικημάτων που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, καταγράφεται ο ρόλος των τραπεζών, η δράση τους σε συνάρτηση με την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου ως υπόχρεα πρόσωπα. Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της παρούσας σε σχέση με την αναφορά των ύποπτων συναλλαγών και του καθήκοντος των Τραπεζών. Μια ακόμη πτυχή που θα αξιολογηθεί είναι τα Πολιτικώς εκτιθέμενα Πρόσωπα σε σχέση με το Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Όλα τα παραπάνω στο τέλος της εργασίας θα εξεταστεί αν έχουν εφαρμογή στο κλάδο του τουρισμού στην λιγότερο αναπτυγμένη επαρχία της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης, δηλαδή στην Ήπειρο.

Λέξεις – Κλειδιά

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος

Νομοθετικό πλαίσιο

Βασικά αδικήματα

Ύποπτες συναλλαγές

Υπόχρεα Πρόσωπα

Πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα

Μέτρα δέουσας επιμέλειας

Συστάσεις της FATF

Τουρισμός

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

2. Abstract

The phenomenon of money laundering constitutes a modern threat to states at both national and international levels and presents a challenge in all its forms. This study aims to provide a comprehensive overview of the phenomenon but focuses on specific issues. The first significant issue is the methods of committing the crime of money laundering. Detailed descriptions are provided of the methods by which the crime of money laundering has been identified as being committed.

As will be analyzed, the methods of commission are directly dependent on the predicate offenses, which are mainly significant for the "backbone" of the phenomenon. Although the fight against money laundering began as inextricably linked to drugs and illegal markets, in the early 21st century, it also became associated with the fight against terrorism, as a significant global threat (Vasilantonopoulou, 2019: 272). However, subsequently and up to the present, as will be highlighted, money laundering has been linked to a variety of offenses, has expanded significantly, and targeted measures have been established to combat the phenomenon. The role and recommendations of the FATF are an integral part of all actions against the phenomenon and are therefore described in detail in this study.

Focusing on the financial sector, the study analyzes suspicious transactions and the actions that have been established to detect and lead to the investigation of offenses related to money laundering. Specifically, the role of banks is documented, including their actions in conjunction with the implementation of the legislative framework as obligated entities. Due diligence measures constitute a significant part of this study in relation to the reporting of suspicious transactions and the responsibilities of banks. Another aspect that will be evaluated is Politically Exposed Persons in relation to money laundering.

At the end of the study, it will be examined whether all the above have application in the tourism sector in the less developed region of Greece and Europe, namely Epirus.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Key Words

Money Laundering

Legislation

Predicate Offenses

Suspicious Transactions

Obligated Entities

Politically Exposed Persons

Due Diligence Measures

FATF Recommendations

Tourism

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

3. Περιεχόμενα

1.	Περίληψη -----	5
	Λέξεις – Κλειδιά -----	6
2.	Abstract -----	7
	Key Words -----	8
3.	Περιεχόμενα -----	9
4.	Συντομογραφίες & Ακρωνύμια -----	12
5.	Εισαγωγή -----	14
	Βασικοί Ορισμοί -----	15
	Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες -----	15
	Πολιτικώς εκτιθέμενα Πρόσωπα -----	16
	Βασικό Αδίκημα -----	17
	Υπόχρεα Πρόσωπα -----	17
	Ύποπτη συναλλαγή -----	18
6.	Κύριο Μέρος -----	19
	Σύντομη ιστορική αναδρομή για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες -----	19
	Η Σύμβαση της Βιέννης -----	19
	Η Σύμβαση του Στρασβούργου -----	19
	Η Σύμβαση του Πατέρμο -----	20
	Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμοί -----	21
	Ισχύον Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα -----	23
	Το νομοθετικό πλαίσιο πριν τον 4557/2018 -----	23
	N. 2145/1993- Άρθρο Π.Κ. 394Α -----	23
	N. 2331/1995 -----	23

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

N. 3424/2005 -----	24
N. 3691/2008 -----	25
Ο Νόμος 4557/2018 -----	26
Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας -----	27
Οι τροποποιήσεις του Ν. 4557/2018 δια του Ν. 4734/2020 -----	28
Οι τροποποιήσεις του Ν. 4557/2018 δια του Ν. 4816/2021 -----	30
Τα κοινά εγκλήματα σε συνδυασμό με τους τρόπους τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα -----	31
Εμπόριο Ναρκωτικών -----	31
Διαφθορά -----	32
Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας -----	32
Οικονομικά και τα φορολογικά εγκλήματα -----	33
Παράνομη διακίνηση μεταναστών και προσφύγων -----	34
Ειδικό θέμα - Δομές αρωγοί για την τέλεση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα -----	34
Φορολογικοί Παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες -----	34
Διάφορες μορφές εταιριών -----	35
Trust – Εμπιστεύματα -----	36
ΜΚΟ & Ιδρύματα -----	36
Η αντιμετώπιση του φαινομένου σε διεθνές επίπεδο -----	38
Η διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου μέσω της FATF -----	38
Οι συστάσεις και οι στόχοι της FATF -----	39
Η επίδραση της δράσης της FATF στην Ελλάδα -----	40
Το χρονικό παρακολούθησης της Ελλάδας από τη FATF -----	40
ΜΚΟ – Σύσταση 8 -----	41
Τραπεζικό Απόρρητο – Σύσταση 9 -----	42

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας – Σύσταση 10 -----	43
Πολιτικώς Εκτειθέμενα Πρόσωπα – Σύσταση 12-----	46
Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων –Σύσταση 24-----	47
Εποπτεία Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών – Σύσταση 26 -----	49
Εξουσίες Εποπτικών Αρχών – Σύσταση 27-----	51
7. Έρευνα στον κλάδο του τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου-----	54
Μεθοδολογία και Δεδομένα-----	54
Αποτελέσματα Έρευνας -----	56
Τρόποι φοροδιαφυγής - φοροαποφυγής-----	57
Φορολογικά Μέτρα-----	58
Μελέτη Περίπτωσης-----	61
Εγκλήματα Φοροδιαφυγής -----	62
Συσχετισμοί Θεωρίας με αποτελέσματα έρευνας -----	63
8. Συμπεράσματα -----	66
9. Βιβλιογραφία -----	69
Ελληνόγλωσση-----	69
Ξενόγλωσση -----	71
Διαδικτυακές & Λοιπές Πηγές-----	72
Παράρτημα -----	74
ΑΑΔΕ-----	74
Τράπεζα της Ελλάδος -----	74

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

4. Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Α.Α.Δ.Ε.	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
Ε.Α.Τ.	Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Σ	Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΤΠΘ	Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων
Ε.Κ.	Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
Ε.Φ.Κ.	Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
ΚΦΔ	Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
Μ.Μ.Ε.	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Μ.Π.Δ.	Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων
Ν.	Νόμος
ΞΧ / ΧΤ	Ξέπλυμα Χρήματος / Χρηματοδότηση Τρομοκρατίας
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Π.Ε.Π	Πολιτικά Εκτιθέμενα άτομα (ΠΕΠ)
Π.Ι.	Πιστωτικά Ιδρύματα
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
DNFBPs	Designated Non-Financial Businesses and Professions

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

FATF	Financial Action Task Force
G7	Great 7
G8	Great 8

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

5. Εισαγωγή

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί πρόκληση για τα κράτη σε εθνικό επίπεδο αλλά και ως διεθνικό φαινόμενο. Εντοπίζεται σε όλες τις εκφάνσεις της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ τονίζεται η συμμετοχή του τραπεζικού κλάδου ως εργαλείο για την εφαρμογή του ξεπλύματος. Χαρακτηριστικό σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ότι περισσότερες από τα τρία τέταρτα των συναλλαγών, που αναφέρθηκαν ως ύποπτες εντός της Ε.Ε. είχαν προκύψει από τα Π.Ι..

Αυτό δείχνει ότι οι αρμοδιότητες των Τραπεζών είναι καθοριστικές στην πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος. Την ίδια αντίληψη φαίνεται να έχει και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς από το 2019 έχει θεσπίσει την ανταλλαγή σχετικών με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος πληροφοριών με τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες που έχουν τον εποπτικό ρόλο σε εθνικό επίπεδο. Αρωγός σε αυτή τη προσπάθεια είναι και η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, η οποία έχει διευρύνει τις αρμοδιότητές της και μεταξύ άλλων εκπονεί μελέτες και αναλύσεις, ερευνά αν τηρείται το ενωσιακό δίκαιο, καθορίζει πρότυπα και συνεπικουρεί τις αρχές που ασκούν εποπτεία. (Ε.Ε.Σ., 2021: 5). Ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού τομέα και των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι σαφές πως είναι καθοριστικός για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Ναμίας, Ο. 2007: 382).

Παρότι αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο και φαίνεται να προκαλεί εξίσου σύνθετες βλάβες, καθώς συνδυάζεται με πληθώρα εγκληματικών δράσεων, έχει διαπιστωθεί ότι είναι εχθρός της οικονομίας της δημόσιας ασφάλειας, εφόσον σχετίζεται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και γενικότερα τροχοπέδη για τα δημόσια συμφέροντα (Παπαχαλαράμπους, 2007: 204-205).

Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην παρούσα μελέτη, με την οποία επιχειρείται αρχικά να αναφερθούν όλες οι βασικές έννοιες, το νομοθετικό και το κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στη συνέχεια και αφού αναλυθούν οι σημαντικότεροι τομείς και τρόποι για την τέλεση του ξεπλύματος καθώς όπως προκύπτει είναι ένα σύνθετο φαινόμενο με πολλές προεκτάσεις, καταγράφεται το καθήκον των Τραπεζών γενικά

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

για το ξέπλυμα και ειδικά για την αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Γίνεται αναφορά στις κανονιστικές ρυθμίσεις στο εγχώριο τραπεζικό σύστημα, ως αποτέλεσμα των συστάσεων της FATF, των οδηγιών και των κανονισμών της Ε.Ε. και του εθνικού νομοθετικού πλαισίου. Τέλος, γίνεται συσχετισμός με τον κλάδο του Τουρισμού στη χώρα και πιο συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Ηπείρου.

Βασικοί Ορισμοί

Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Ως ξέπλυμα χρήματος νοείται η πρακτική της νομιμοποίησης των προϊόντων του εγκλήματος μέσω της διοχέτευσής τους στην κανονική οικονομία προκειμένου να συγκαλυφθεί η παράνομη προέλευσή τους (Ε.Ε.Σ., 2021: 95). Στην Ελληνική έννομη τάξη και συγκεκριμένα στον Νόμο 4557/2018 η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επιχειρείται να οριστεί σύμφωνα με τις ενέργειες που συντελούν στην τέλεσή της. Συγκεκριμένα, στο δεύτερο άρθρο του νόμου καταγράφονται οι παρακάτω πράξεις. Αρχικά, η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας από εγκληματική δραστηριότητα με σκοπό την απόκρυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε ενόχους. Η απόκρυψη ή η συγκαλύψη της πραγματικής φύσης, προέλευσης, διάθεσης ή χρήσης περιουσίας που προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα. Ακόμα, η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας γνωρίζοντας ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα. Η εκμετάλλευση του χρηματοπιστωτικού τομέα για να δώσει νομιμοφάνεια σε έσοδα που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Η σύσταση ή συμμετοχή σε οργάνωση ή ομάδα για τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων και τέλος η προσπάθεια ή συνδρομή σε τρίτο πρόσωπο για τη διάπραξη εγκληματικών πράξεων, αποτελούν πράξεις που διώκονται. Τα τρία διακριτά στάδια του ξεπλύματος, όπως έχουν καθοριστεί σε διεθνές επίπεδο είναι: placement, layering και intergration. Δηλαδή, για να τελεστεί το ξέπλυμα πρέπει να γίνει η τοποθέτηση των παράνομων εσόδων στη νόμιμη οικονομία, στη συνέχεια να στρωματοποιηθούν τα εν λόγω παράνομα έσοδα μέσω ποικίλων συναλλαγών και τέλος να ολοκληρωθεί η ενσωμάτωσή τους ως νόμιμα περιουσιακά στοιχεία. Είναι σαφές ότι το τραπεζικό σύστημα και γενικότερα ο χρηματοπιστωτικός τομέας μπορεί να γίνει εργαλείο και στα τρία στάδια. (Ναμίας, Ο. 2007: 382).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Πολιτικώς εκτιθέμενα Πρόσωπα

Τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα σύμφωνα με το γλωσσάριο της FATF μπορούν να είναι σε διεθνές επίπεδο άτομα στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί εξέχον δημόσιο λειτούργημα από ξένη χώρα, για παράδειγμα αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων, ανώτεροι πολιτικοί, ανώτεροι κυβερνητικοί, δικαστικοί ή στρατιωτικοί αξιωματούχοι, ανώτερα στελέχη κρατικών εταιρειών, σημαντικοί αξιωματούχοι πολιτικών κομμάτων. Αντίστοιχα εντός συνόρων είναι άτομα στα οποία έχουν ή είχαν ανατεθεί σε εγχώριο επίπεδο εξέχοντα δημόσια λειτουργήματα. Τέλος, αναφορικά με τους διεθνείς οργανισμούς νοούνται τα μέλη ανώτερων διοικητικών στελεχών, δηλαδή οι διευθυντές, οι αναπληρωτές διευθυντές και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή ισοδύναμα καθήκοντα, στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό λειτούργημα.

Στην ελληνική έννομη τάξη ο ορισμός των ΠΕΠ δίνεται στο άρθρο 3 βάσει της Οδηγίας 2015/849. Περιλαμβάνει φυσικά πρόσωπα, τα οποία κατέχουν ή κατείχαν υψηλές θέσεις βάσει της ιεραρχίας, σε δημόσια λειτουργήματα ιδιαίτερα σημαντικά. Αναλυτικά οι θέσεις που συμπεριλαμβάνονται όπως ακριβώς καταγράφονται στο άρθρο 9 είναι:

1. *«οι αρχηγοί κρατών, αρχηγοί κυβερνήσεων, υπουργοί, αναπληρωτές υπουργοί και υφυπουργοί,*
2. *τα μέλη κοινοβουλίων ή αντίστοιχων νομοθετικών σωμάτων,*
3. *τα μέλη των διοικητικών οργάνων πολιτικών κομμάτων,*
4. *τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων ή άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικο μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,*
5. *τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,*
6. *τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,*
7. *οι πρέσβεις και επιτετραμμένοι διπλωμάτες,*
8. *οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων,*
9. *τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων και*
10. *οι διευθυντές, αναπληρωτές διευθυντές και μέλη του διοικητικού συμβουλίου ή πρόσωπα που κατέχουν ισοδύναμη θέση σε διεθνείς οργανισμούς.»*

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Βασικό Αδίκημα

Τα βασικά αδικήματα, όπως περιγράφονται στο άρθρο 4 του 4557/2018 και ορίστηκαν σύμφωνα με την Οδηγία 2015/849/ΕΕ είναι γενικά όλα τα αδικήματα που τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης άνω των 6 έξι μηνών, ενώ ταυτόχρονα προϋποθέτει ότι από αυτό πρέπει να προκύπτει όφελος οικονομικής φύσεως. Πιο συγκεκριμένα όμως, αναφέρονται και επιμέρους αδικήματα του Ποινικού Κώδικα. Αναλυτικά είναι τα αδικήματα των άρθρων 187 και 187^A για τις εγκληματικές και τρομοκρατικές οργανώσεις, 235, 236, 237^A, 237^B, 159, 159^A και 237 για τη διαφθορά και συγκεκριμένα τη δωροδοκία και δωροληψία υπαλλήλων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, δικαστικών λειτουργών και πολιτικών προσώπων. Επιπρόσθετα, αναφέρονται η εμπορία ανθρώπων και η λαθρεμπορία, η απάτη και η απάτη με ηλεκτρονικά μέσα, τηλεπικοινωνιακά αδικήματα και παραβίαση των προσωπικών δεδομένων, η παραχάραξη του νομίσματος και η κυκλοφορία πλαστών νομισμάτων, αδικήματα χρηματιστηριακής φύσεως, φοροδιαφυγής, μη πληρωμής χρεών προς το Δημόσιο και άλλα. Ακόμα περιλαμβάνονται η ανθρωποκτονία από πρόθεση και η βαριά σωματική ή θανατηφόρα βλάβη, η αρπαγή και η αρπαγή ανηλίκων και πολλά ακόμα αδικήματα που περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 4 του 4557/2018. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η έκδοση καταδικαστικής απόφασης για κάποιο από τα παραπάνω βασικά αδικήματα, ώστε να ασκηθεί δίωξη για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, παρά μόνο να υπάρχει η βεβαιότητα ότι έχει διαπραχθεί το βασικό αδίκημα. Η μεγάλη διεύρυνση των αδικημάτων για την ποινικοποίηση του ξεπλύματος έχουν δημιουργήσει προβληματισμό για την αντίληψη του εγκλήματος και τη συνολική του αντιμετώπιση (Καϊάφα – Γκμπάντι, 2007, σελ.: 15). Στη συνέχεια, ο Ν. 4734/2020 διευρύνει με τις διατάξεις του τα βασικά αδικήματα σε τέτοιο βαθμό που οι μόνες προϋποθέσεις είναι να προβλέπεται για το αδίκημα ποινή φυλάκισης και να προσκομίζεται από οικονομικό ή περιουσιακό όφελος.

Υπόχρεα Πρόσωπα

Τα Υπόχρεα Πρόσωπα σύμφωνα με το άρθρο 5 του Νόμου 4557/2018 περιλαμβάνουν μια σειρά από φυσικά και κυρίως Νομικά Πρόσωπα που ενεργούν συναλλαγές, είτε που διαχειρίζονται και διενεργούν ελέγχους σε πάσης φύσεως οικονομικά και περιουσιακά στοιχεία. Μερικά από αυτά είναι τα πιστωτικά ιδρύματα και κάθε

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

πιστωτικός φορέας, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, και οι ιδιώτες ελεγκτές, οι εξωτερικοί λογιστές-φοροτεχνικοί και τα νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών-φοροτεχνικών υπηρεσιών, οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν σε χρηματοπιστωτικές συναλλαγές ή συναλλαγές επί ακινήτων, φορείς παροχής υπηρεσιών σε εταιρείες καταπιστευματικής διαχείρισης, πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες ή καταπιστεύματα, μεσίτες ακινήτων, καζίνο, έμποροι και οι εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας, ενεχυροδανειστές και αργυραμοιβοί, καθώς επίσης και μια σειρά από επιχειρήσεις.

Ύποπτη συναλλαγή

Στο άρθρο 3 §14 & §15 του Ν. 4557/2018 περιγράφεται η ύποπτη και η ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα. Μπορεί να θεωρηθεί ύποπτη μια συναλλαγή ή μια δραστηριότητα όταν υπάρχουν ενδείξεις ή υποψίες ότι μπορεί να σχετίζεται με εγκληματικές δραστηριότητες. Αυτές οι ενδείξεις μπορεί να περιλαμβάνουν τη φύση και το ύψος της συναλλαγής, το επάγγελμα ή την οικονομική κατάσταση του ατόμου που εμπλέκεται, καθώς και τη συχνότητα και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών. Η αξιολόγηση μιας συναλλαγής βασίζεται και σε επιπλέον στοιχεία, όπως η κατηγορία του χρηματοπιστωτικού μέσου που χρησιμοποιείται, το ύψος της συναλλαγής, καθώς και χαρακτηριστικά του προσώπου, όπως το επάγγελμα, η οικονομική επιφάνεια ή η συναλλακτική συμπεριφορά. Συνοψίζοντας, η ύποπτη συναλλαγή είναι αυτή που προκαλεί υποψίες για ενδεχόμενη παραβίαση του νόμου. Στο ίδιο μήκος κύματος και μια ασυνήθης δραστηριότητα αξιολογείται σύμφωνα με την τυπική συμπεριφορά ενός ατόμου ή μιας επιχείρησης σε σχέση με την εμπορική, επαγγελματική ή οικονομική τους δραστηριότητα. Αυτή η συναλλαγή ή δραστηριότητα μπορεί να μην έχει προφανή οικονομικό, επαγγελματικό ή προσωπικό κίνητρο. Όταν μια συναλλαγή δεν συνάδει με τα παραπάνω αναφερόμενα χαρακτηριστικά, την οικονομική επιφάνεια και την επιχειρηματική δραστηριότητα του προσώπου που τη διενεργεί, τότε υπάρχουν ενδείξεις για την τέλεση ύποπτης συναλλαγής.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

6. Κύριο Μέρος

Σύντομη ιστορική αναδρομή για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με το ξέπλυμα χρήματος θεσπίστηκε σταδιακά μετά από μια σειρά διεθνών πρωτοβουλιών. Ο ΟΗΕ ως ένας από τους σημαντικότερους διεθνείς οργανισμούς, το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα κράτη μέλη τους έλαβαν πρωτοβουλίες για την ποινικοποίηση του φαινομένου. Η Ελλάδα ως μέλος του ΟΗΕ αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέγραψε τις παρακάτω Συμβάσεις και ενσωμάτωσε τις Οδηγίες και τους Κανονισμούς στη ελληνική νομοθεσία όπως αναλυτικά καταγράφεται παρακάτω.

Η Σύμβαση της Βιέννης

Η Σύμβαση της Βιέννης του 1988 αποτέλεσε την πρώτη πρωτοβουλία του ΟΗΕ με σκοπό την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες. Εστίαζε κυρίως στην καταπολέμηση των ναρκωτικών και των ψυχοτρόπων ουσιών και είναι ο θεμέλιος λίθος για την ποινικοποίηση από τα κράτη-μέλη του των ενεργειών που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με ιδιαίτερη έμφαση στη διακίνηση ναρκωτικών (ΟΗΕ, 1988). Μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνονται ενέργειες που αποσκοπούν στην απόκρυψη χρημάτων που έχουν αποκτηθεί παράνομα, καθώς και την παροχή βοήθειας σε πρόσωπα που εμπλέκονται σε τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες. (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 261). Η εν λόγω Σύμβαση κυρώθηκε με τον Νόμο 1990/1991 στην ελληνική έννομη τάξη.

Η Σύμβαση του Στρασβούργου

Δύο χρόνια μετά από την Σύμβαση της Βιέννης, το 1990 υπεγράφη η Σύμβαση του Στρασβούργου ή αλλιώς η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η υπογραφή της Σύμβασης δεν περιορίστηκε στα ευρωπαϊκά κράτη και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποτελεί μια ακόμα Σύμβαση διεθνούς επιπέδου. Άλλωστε ένας από τους βασικούς στόχους της είναι η συνεργασία των χωρών σε διεθνές επίπεδο και η χάραξη κοινής πολιτικής για τα κράτη που την υπέγραψαν. Αναγνωρίζει τον καθολικό χαρακτήρα του

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

φαινομένου και ενισχύει τα μέτρα που απαιτούνται για τον εντοπισμό, την κατάσχεση ακόμα και τη δήμευση παράνομων εισοδημάτων. Βασική διαφοροποίηση σε σύγκριση με τη Σύμβαση της Βιέννης είναι η διεύρυνση της έννοιας του βασικού αδικήματος, καθώς πλέον συμπεριλαμβάνει κάθε αδίκημα, από το οποίο δύναται να προκύψουν παράνομα έσοδα προς νομιμοποίηση. Με τον Νόμο 2655/1998 κύρωσε η Ελλάδα τη Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης. (Δημήτριάνα, 2008: 954)

Η Σύμβαση του Παλέρμο

Την δεκαετία του 90΄ ήταν πλέον γεγονός η εδραίωση του καπιταλισμού ως διεθνώς αποδεκτό οικονομικό σύστημα. Όμως η επίδραση του δεν περιορίστηκε στην οικονομία αλλά εξαπλώθηκε και στις εγκληματικές δραστηριότητες. Το οργανωμένο έγκλημα ξεπέρασε τα εθνικά σύνορα και αναβαθμίστηκε σε διεθνικό φαινόμενο, με αποτέλεσμα την προσπάθεια αντιμετώπισής του από τα δυτικά κυρίως κράτη αλλά όχι μόνο. Ο Ο.Η.Ε ως διεθνής οργανισμός που μεταξύ άλλων στοχεύει στην εξασφάλιση και διατήρηση της ειρήνης, της ασφάλειας και της συνεργασίας μεταξύ των Εθνών σε παγκόσμιο επίπεδο, κινητοποιήθηκε με στόχο την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ως παγκόσμια απειλή (Paoli, 2014: 23, Υπουργείο Εξωτερικών, 2024).

Από την συνειδητοποίηση της ανάγκης προστασίας των Εθνών από το Ο.Ε. οδηγήθηκαν στην υπογραφή της Σύμβασης του Παλέρμο στα τέλη του 2000, την οποία υπέγραψαν 123 κράτη και η Ε.Ε.. Βασικός στόχος της ήταν ο καθορισμός κοινά αποδεκτού ορισμού του Ο.Ε., ώστε να τεθεί κοινή βάση σε νομοθετικό επίπεδο, η οποία διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ των χωρών. Επιπλέον, η Σύμβαση καθορίζει στο άρθρο 6 την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη διαφθορά ως μέσο συμμετοχής. Στον επόμενο άρθρο 7 της Σύμβασης ορίζεται η εποπτεία του τραπεζικού συστήματος με σημαντικά σημεία τον έλεγχο του πελατολογίου και την ταυτοποίηση των πραγματικών δικαιούχων, αλλά και η εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας αναφορικά με τις ύποπτες συναλλαγές και την σχετική τήρηση αρχείου. Σημαντικά σημεία ακόμα είναι η ρύθμιση αναφορικά με την κατάσχεση και τη δήμευση εισοδημάτων προερχόμενων από εγκληματικές δραστηριότητες ώστε να διευκολύνεται η διακρατική συνεργασία έναντι του φαινομένου. Εντοπίζεται μέχρι τότε ως η πρώτη σημαντική και καθολική πρωτοβουλία για την χάραξη πολιτικής για την καταπολέμηση του Ο.Ε. (Βιδάλη, 2017: 173), Η

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

κύρωση της Σύμβασης στην Ελλάδα επήλθε με τον Ν. 3875/2010. (Χλούπης, 2019: 286, 294).

Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμοί

Για τον καθορισμό του νομοθετικού πλαισίου και την καθοδήγηση των κρατών ως προς την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Ελλάδα, στην Ευρώπη αλλά και διεθνώς ρυθμιστές είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης. Σύμφωνα με την Ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου σε εθνικό επίπεδο οι πρώτες πολιτικές για την καταπολέμηση του «ξεπλύματος χρήματος» εμφανίζονται τη δεκαετία του 1970 (Ε.Ε.Σ., 2021: 10), ενώ η πρώτη οδηγία της Ε.Ε. εγκρίθηκε το 1991 (Ε.Ε.Σ., 2021: 55).

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος οι οδηγίες και οι κανονισμοί της Ε.Ε. που είναι σε ισχύ είναι ο κανονισμός 847/2015/ΕΕ με τον οποίο καθορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να τηρούνται για τις μεταφορές ποσών και με τον οποίο καταργείται ο προηγούμενος κανονισμός (ΕΚ) 1781/2006. Στη συνέχεια αναφέρει την οδηγία 2015/849/ΕΕ η οποία εστιάζει στην *«πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας»*. Η οδηγία 2015/849/ΕΕ τροποποιείται από την οδηγία 2018/843/ΕΕ, ενισχύοντας τα μέτρα πρόληψης και ενισχύοντας τη διαφάνεια στις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Την ίδια χρονιά ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1108, συμπληρώνοντας την οδηγία 2015/849/ΕΕ, καθορίζει *«ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα που προσδιορίζουν τα κριτήρια για τον ορισμό κεντρικών σημείων επαφής από τους εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, καθώς και με κανόνες σχετικά με τα καθήκοντα των εν λόγω κεντρικών σημείων επαφής»*.

Στην ίδια λογική ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/758 συμπληρώνει την οδηγία 2015/849/ΕΕ αναφορικά με τα *«ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα για τις ελάχιστες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβαίνουν και το είδος των επιπρόσθετων μέτρων που πρέπει να λαμβάνουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί για τον μετριασμό του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε ορισμένες τρίτες χώρες»*. Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

σκοπός των τροποποιήσεων είναι ο μετριασμός του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Αναφορικά με την οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αξίζει να σημειωθούν σημαντικές υποχρεώσεις και προτάσεις για τα κράτη μέλη της Ε.Ε., οι οποίες σημειώνονται στην Ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Μερικές από αυτές είναι η υποχρεωτική την τήρηση αρχείων από τόσο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και μη χρηματοπιστωτικά μέρη όπως δικηγόρους, συμβολαιογράφους και λογιστές και ο καθορισμός μιας σειράς εγκληματικών δραστηριοτήτων. Για τις εν λόγω εγκληματικές δραστηριότητες προβλέπουν μέτρα για τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από αυτές. Επίσης, περιλαμβάνουν μέτρα κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προωθούν τη διαφάνεια στη μεταφορά κεφαλαίων και απαιτούν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος. Στο πεδίο εφαρμογής των ελέγχων συμπεριλαμβάνονται και τα κρυπτονομίσματα, ως μη φυσικά περιουσιακά στοιχεία (Ε.Ε.Σ., 2021: 55).

Η ανάγκη όμως για διεθνική νομοθέτηση και εναρμόνιση των χωρών της Ε.Ε. αλλά και των κρατών μελών της FATF ήρθε ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και την προσπάθεια προστασίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος (Καϊάφα – Γκμπάντι, 2007: 3). Αρχικά στις ΗΠΑ το 1986 πρώτη φορά επιχειρήθηκε η ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με στόχο το εμπόριο ναρκωτικών. Όμως ακολούθησε η έντονη ανησυχία των οικονομικά ισχυρών κρατών και στη σύνοδο κορφής του 1989 στο Παρίσι, αποφάσισαν τη συστηματική δράση έναντι στο «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» με την ίδρυση της FATF, και τον καθορισμό του ρόλου της. (Savona, 2005: 39) Αξιοσημείωτο είναι ότι παρόλο που ούτε η σύνοδος κορυφής ούτε η FATF έχουν δεσμευτικό ή κυρωτικό χαρακτήρα, πολύ γρήγορα οι πολιτικές που χάραξαν και οι συστάσεις που εξέδωσαν είχαν αποτέλεσμα τη συμμόρφωση των κρατών μελών (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 261-266). Οι συστάσεις της FATF άλλωστε είναι ο «φάρος» για τις ευρωπαϊκές οδηγίες και τις εθνικές νομοθεσίες.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Ισχύον Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα οι νομοθετικές διατάξεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι αποτέλεσμα κυρίως οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι βασικοί Νόμοι που θεσπίστηκαν ενσωματώνοντας οδηγίες της ΕΕ είναι οι ακόλουθοι: Ν. 2331/1995, Ν. 3424/2005, Ν. 3691/2008, Ν. 4557/2018, Ν. 4734/2020 και Ν. 4816/2021. Πέραν όμως από τις οδηγίες της ΕΕ, τις οποίες η χώρα μας ενσωματώνει στην εθνική νομοθεσία ως μέλος της, υπάρχουν και άλλοι διεθνείς οργανισμοί που έχουν επηρεάσει τη διαμόρφωση της εθνικής μας νομοθεσίας. Οι κυριότερες επιρροές προέρχονται από τον ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, από την ομάδα των G8, και τις Συνστάσεις της FATF (Καϊάφα – Γκμπάντι, 2007: 3).

Το νομοθετικό πλαίσιο πριν τον 4557/2018

Ν. 2145/1993- Άρθρο Π.Κ. 394Α

Η εισαγωγή στην ελληνική έννομη τάξη για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ως αποτέλεσμα της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων της απέναντι στους εταίρους της σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, είναι ο Ν. 2145/1993 (Καϊάφα – Γκμπάντι, 2007: 14). Παρότι έχουν γίνει τροποποιήσεις αξιοσημείωτο είναι ότι με τον Νόμο 2145/1993 και το άρθρο 6 έγινε προσθήκη στον Ποινικό Κώδικα του άρθρου 394^Α, το οποίο έχει πλέον καταργηθεί. Βασική ρύθμιση του άρθρου ήταν ο καθορισμός της υποχρέωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων παροχής στοιχείων, από τα οποία πιθανόν προκύπτει η τέλεση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η δυνατότητα δέσμευσης τραπεζικών λογαριασμών.

Ν. 2331/1995

Η συνέχεια για την εναρμόνιση της χώρας με τις διεθνείς υποχρεώσεις είναι ο Νόμος 2331/1995, ο οποίος μετά από μια δεκαετία με τροποποιήθηκε με τον Ν. 3424/2005. Τα κύρια σημεία που αφορούν την παρούσα μελέτη των παραπάνω νόμων σχετίζονται με τον καθορισμό των υποχρεώσεων του χρηματοπιστωτικού συστήματος στον πόλεμο ενάντια στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σημαντική τροποποίηση από το 1995 στο 2005 είναι η διεύρυνση της έννοιας του

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Χρηματοπιστωτικού Συστήματος, δηλαδή τα Νομικά Πρόσωπα που συμπεριλαμβάνονται σε αυτό (Ναμίας, Ο. 2007: 381, 389).

Πιο συγκεκριμένα, ο Ν. 2331/1995 έθεσε ως μέτρο για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες την κατάσχεση. Η εφαρμογή της κατάσχεσης περιλάμβανε περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από εγκληματική δραστηριότητα ή αυτά που χρησιμοποιήθηκαν ή υπήρχε πρόθεση να χρησιμοποιηθούν σε μεταγενέστερο χρόνο για την τέλεση εγκληματικής πράξης, ώστε να διασφαλιστεί σε δεύτερο χρόνο η σχετική δήμευση. Επίσης, σημαντική προσθήκη του νόμου είναι η ίδρυση επιτροπής για την διερεύνηση πληροφοριών ως προς τον χαρακτηρισμό ύποπτων συναλλαγών. Ωστόσο, ο νόμος αντιμετώπισε επίσης πολλές κριτικές, ιδίως για την αυστηρότητα με την οποία αντιμετωπίζεται το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων, ειδικά όσον αφορά στη διαδικασία της δήμευσης, χωρίς να είναι απαραίτητη η προηγούμενη καταδίκη του κατηγορούμενου (Καϊάφα - Γκμπάντι, 2007). Αξιοσημείωτο είναι ότι με αυτόν τον Νόμο καθορίζονται συγκεκριμένα εγκλήματα για τα οποία τιμωρούνται ενέργειες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. (Χατζηκώστας, 2007: 589) Τέλος, σημαντικό είναι ότι εκτός από το δημόσιο συμφέρον κρίσιμο είναι να εξασφαλιστεί και η απονομή δικαιοσύνης ως προστατευόμενο έννομο αγαθό που προσβάλει το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. (Διονυσοπούλου, 1999)

Ν. 3424/2005

Ο Νόμος 3424/2005 εισήγαγε νέους ορισμούς και διευρύνθηκαν τα βασικά αδικήματα, περιλαμβάνοντας ως επιπρόσθετες προϋποθέσεις την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων άνω των 15.000 ευρώ και ταυτόχρονα η ποινή με την οποία προβλέπεται ότι τιμωρούνται να είναι άνω των 6 μηνών. Επίσης, μετατράπηκε η προηγούμενη Επιτροπή σε Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, με ενισχυμένες αρμοδιότητες και εξουσίες, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης (Παπαχαλαράμους, 2007: 199). Ωστόσο, ο νόμος αντιμετωπίστηκε με κριτική για τη μεταφορά αστυνομικών καθηκόντων σε επαγγελματίες και την αυστηρότητά του, καθώς και για τη διεύρυνση των βασικών αδικημάτων. Επίσης, αμφισβητήθηκαν οι αρμοδιότητες και η έλλειψη ελέγχου της Εθνικής Αρχής (Καϊάφα- Γκμπάντι, 2007).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Αργότερα, ο Ν. 3691/2008 ενσωματώνοντας την Οδηγία 2005/60 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επέφερε διεύρυνση της εφαρμογής του μέτρου της δέσμευσης, αρχικά διευρύνοντας τη δέσμευση σε όλα τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ξεπερνώντας το υφιστάμενο όριο δέσμευσης σε λογαριασμούς και θυρίδες Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Προστέθηκαν επίσης νέες επαγγελματικές κατηγορίες υποχρεώνοντας τα άτομα που παρέχουν υπηρεσίες σε εμπιστεύματα και εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές. Επιπλέον, προστέθηκε η δωροδοκία στα βασικά αδικήματα και ενισχύθηκαν οι ποινές, συμπεριλαμβανομένων και χρηματικών κυρώσεων, με επιβαρυντικές περιστάσεις για τα αδικήματα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα. Ευθύνη για την εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου επιρρίπτεται στα αρμόδια στελέχη, ώστε να μην υπάρχουν εκροές κεφαλαίων με κανένα δυνατό τρόπο και κατά επέκταση να αποφευχθεί μείωση της συνολικής υπό δέσμευση περιουσίας. Αντίστοιχα ευθύνη για την ακίνητη περιουσία και την μη εκποίηση ή μεταβίβασή της έχει το υποθηκοφυλακείο. Για την εξασφάλιση της τήρησης των άνω υποχρεώσεων έχει προβλεφθεί ποινή για τα αρμόδια στελέχη και του αρμόδιους υπαλλήλους.

Το ξέπλυμα ως διαδικασία που συντελείται με τη συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού συστήματος περιλαμβάνει κάθε ενέργεια που έχει ως στόχο την απόκρυψη της προέλευσης κεφαλαίων και εσόδων προερχόμενα από εγκληματική δράση ή και την συγκαλύψη αυτών. Εντοπίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία τρία συγκεκριμένα στάδια για την τέλεση του ξεπλύματος μέσω του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος. Πρώτο στάδιο είναι η τοποθέτηση των κεφαλαίων που έχουν αποκτηθεί από παράνομες δραστηριότητες στη νόμιμη οικονομία, όπως για παράδειγμα η κατάθεσή τους σε τραπεζικούς λογαριασμούς και οι επενδύσεις μέσω χρηματιστηρίου ή άλλων νόμιμων δομών. Επόμενο στάδιο είναι η στρωματοποίηση των κεφαλαίων. Σε αυτό το στάδιο γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για την εξαφάνιση κάθε ίχνους που θα προδώσει τον πραγματικό δικαιούχο των κεφαλαίων. Μερικές από αυτές είναι ο διαμοιρασμός σε περισσότερους λογαριασμούς ή και σε μεταφορά τους σε διάφορες χώρες, δυσχεραίνοντας τις (Ναμίας, Ο. 2007: 382), (Ruggiero, 2017: 205).

Σημαντική προσθήκη με τον Ν. 3691/2008 είναι ότι δεν απαιτείται όποιος συμμετέχει στην νομιμοποίηση εσόδων να γνωρίζει το τρόπο τέλεσης του βασικού αδικήματος από

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

το οποίο προήλθαν τα παράνομα έσοδα, ούτε τον δράστη που το τέλεσε, αλλά αρκεί να είναι γνώστης ότι συνδέεται το ξέπλυμα με κάποιο από τα βασικά αδικήματα. (Πετρόπουλος, 2008: 959)

Ο Νόμος 4557/2018

Σε συνέχεια του 3691/2008 και ο 4557/2018 εστιάζει στη δέσμευση περιουσίας όταν αυτή σχετίζεται με τα εγκλήματα που διώκονται για «την Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας». Αυτό σημαίνει ότι η δέσμευση εφαρμόζεται για όλο το φάσμα των εγκλημάτων που προκύπτουν από συναφείς παράνομες δραστηριότητες. Όμως ο πιο πρόσφατος από του παραπάνω Νόμους προβλέπει μια πιο ευνοϊκή ρύθμιση ως προς τη δέσμευση για τον κατηγορούμενο και τα τρίτα πρόσωπα, για τα οποία η περιουσία τους είναι υπό δέσμευση, δίνοντας την ευχέρεια εξαίρεσης ποσών για κάλυψη συγκεκριμένων εξόδων.

Ο Ν. 4557/2018 τροποποιεί τον Ν. 3691/2008 ενσωματώνοντας την οδηγία 849/2015 Ε.Ε.. Στόχος της οδηγίας είναι η εξασφάλιση ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας θα γίνει αρωγός στην προσπάθεια καταστολής του ξεπλύματος, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος. Σύμφωνα με την οδηγία, ορίζονται οι υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών φορέων, όπως τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών, προς την πρόληψη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος μέσω της διαδικασίας αναγνώρισης της ταυτότητας των πελατών τους, της παρακολούθησης των συναλλαγών τους και της αναφοράς ύποπτων δραστηριοτήτων στις αρχές. Η επιβολή της οδηγίας διαδραματίζει διπλό ρόλο, καθότι αφενός στοχεύει στην αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ αφετέρου ενισχύει το πλαίσιο προκειμένου να διασφαλιστούν τα ατομικά δικαιώματα και η αρχή της αναλογικότητας. Επιπλέον, η οδηγία προτείνει τη θέσπιση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πλαισίου, μέσω του οποίου επιβάλλεται η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίσουν ότι η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων είναι διαθέσιμη ως μέτρο πρόληψης για την προστασία του χρηματοπιστωτικού τομέα από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. (Ναζίρης, (2018:1942-1943)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Με τη θέσπιση του Νόμου 4557/2018, παρατηρείται εκ νέου διεύρυνση των βασικών αδικημάτων, καθώς προστίθεται στη λίστα των αδικημάτων η εμπορία επιρροής, καθώς και η δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα. Σημαντική προσθήκη αποτελεί η πρόβλεψη για τη σύσταση μητρώου πραγματικών δικαιούχων, η οποία ενισχύει τη διαφάνεια των συναλλαγών και των νομικών προσώπων στην Ελλάδα. Αυτό το μητρώο εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει αποτρεπτικά έναντι των διαπραττομένων αδικημάτων. Επιπλέον, επεκτείνονται οι υπόχρεες οντότητες, συμπεριλαμβανομένων παροχών υπηρεσιών και συναλλαγών εικονικών νομισμάτων και ψηφιακών πορτοφολιών, προκειμένου να αναφέρουν ύποπτες δραστηριότητες. Τέλος, προβλέπεται υποχρέωση ενισχυμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας, ενισχύοντας τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας

Σύμφωνα με τον Ν. 4557/2018 τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά και φυσικά πρόσωπα, όπως συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, λογιστές, μεσίτες και ενεχυροδανειστές, υποχρεούνται να λαμβάνουν τα καθορισμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως πρόληψη για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Μερικά από αυτά είναι ότι δεν επιτρέπεται να διατηρούν μυστικούς ή ανώνυμους λογαριασμούς ή θυρίδες, ούτε λογαριασμούς με εικονικά ονόματα, δηλαδή πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξασφαλίζεται ότι θα είναι γνωστός ο πραγματικός δικαιούχος. Για αυτό το λόγο προβλέπεται ότι τα ιδρύματα και κατά επέκταση τα φυσικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να ταυτοποιούν τους πελάτες τους χρησιμοποιώντας επίσημα έγγραφα ταυτοποίησης από τα οποία να επιβεβαιώνονται τα στοιχεία ταυτότητας και ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου Α.Φ.Μ. τους είτε στην Ελλάδα είτε σε άλλη χώρα αν οι πελάτες είναι φορολογικοί κάτοικοι αυτής της χώρας. Σε περίπτωση που ο Α.Φ.Μ. είναι από χώρα με την οποία δεν υπάρχει συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών, τότε οι πελάτες πρέπει να αποκτούν Α.Φ.Μ. στην Ελλάδα.

Τα κριτήρια, οι περιστάσεις και οι προϋποθέσεις που έχουν θεσπιστεί για την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας από τα υπόχρεα πρόσωπα στοχεύουν στην επιβεβαίωση ότι οι συναλλαγές που εκτελούνται δεν περιλαμβάνουν παράνομα έσοδα προς νομιμοποίηση. Αρχικά, το αρμόδιο φυσικό πρόσωπο εφαρμόζει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας όταν έχει ενδείξεις ή αμφιβολίες για τον πελάτη είτε ότι επιχειρεί να

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

νομιμοποιήσει έσοδα από παράνομες δραστηριότητες είτε ότι δεν είναι ο πραγματικός δικαιούχος. Σε κάθε περίπτωση όμως σύναψης οποιασδήποτε επιχειρηματικής σχέσης έχει την ίδια υποχρέωση. Οι ποσοτικές προϋποθέσεις περιλαμβάνουν συναλλαγές άνω των δύο χιλιάδων ευρώ (2.000 €) που προέρχονται από τυχερά παιχνίδια, γενικά συναλλαγές ή αγοραπωλησίες εμπορευμάτων άνω των δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000 €) με μετρητά και μη τακτικές συναλλαγές άνω των δέκα πέντε χιλιάδων ευρώ (15.000 €).

Ωστόσο, ακόμα και αν ο κίνδυνος δεν είναι υψηλός εφαρμόζονται ορισμένα από τα μέτρα δέουσας επιμέλειας. Τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να διενεργούν αξιολόγηση του κινδύνου και να προβαίνουν σε ταυτοποίηση και εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη με επίσημα έγγραφα, καθώς επίσης τον προσδιορισμό του ατόμου που πραγματικά ελέγχει ή ωφελείται από τον λογαριασμό ή την επιχείρηση. Σε περίπτωση που ο πελάτης ενεργεί για λογαριασμό άλλου, απαραίτητη είναι η εξακρίβωση της ταυτότητας του ατόμου ή του νομικού προσώπου για το οποίο ενεργεί, ενώ πρέπει να γίνεται και αξιολόγηση των πληροφοριών και της επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη. Η εποπτεία των συναλλαγών θεωρείται κρίσιμη μέσω της παρακολούθησης των συναλλαγών και των δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου και του ελέγχου για συναλλαγές που μπορεί να σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Σημαντικό είναι ότι τα μέτρα δέουσας επιμέλειας πρέπει να εφαρμόζονται όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υπάρχοντες πελάτες και ότι πρέπει να διενεργείται τακτική ενημέρωση των αρχείων και των στοιχείων των πελατών. Δηλαδή, πρέπει να εκτελείται συνεχής έλεγχος και παρακολούθηση της δραστηριότητας των πελατών και των πραγματικών δικαιούχων.

Οι τροποποιήσεις του Ν. 4557/2018 δια του Ν. 4734/2020

Ο Ν. 4734/2020 επιφέρει τροποποιήσεις στο Ν. 4557/2018, ενσωματώνοντας την οδηγία 2018/843 της Ε.Ε. και την οδηγία 2019/2177 της Ε.Ε.. Στόχος είναι όχι μόνο η εναρμόνιση με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο αλλά και η πλήρης συμμόρφωση με τις συστάσεις της FATF. Αρχικά, βασικό αποτέλεσμα που επιχειρείται είναι η ενίσχυση της διαφάνειας στις εταιρικές δομές μέσω της δημόσιας πρόσβασης στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων, επιτρέποντας στους πολίτες να μαθαίνουν ποιοι

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

είναι οι πραγματικοί ιδιοκτήτες των εταιριών και κατά επέκταση των περιουσιακών στοιχείων.

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν.4734/2020 εντοπίζεται ότι αυστηροποιήθηκε το πλαίσιο σε σχέση με τον 4557/2018, καθώς δεν υφίσταται πλέον το ελάχιστο όριο ποινής φυλάκισης για το βασικό αδίκημα και διευρύνεται η έννοια του βασικού αδικήματος συμπεριλαμβάνοντας οποιοδήποτε αδίκημα για το οποίο προβλέπεται ποινή φυλάκισης και σκοπός από την τέλεση του να είναι το περιουσιακό όφελος.

Αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια σε ενωσιακό επίπεδο θέσπισης ρυθμίσεων για τα ψηφιακά νομίσματα, καθώς επίσης επιχειρείται να περιοριστεί η ανωνυμία αναφορικά με τα κρυπτονομίσματα και τις προπληρωμένες κάρτες. Σημαντική εισαγωγή είναι και η θέσπιση του «Συστήματος Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών», με σκοπό την πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν την ταυτοποίηση δικαιούχων λογαριασμών, ώστε οι αρχές να έχουν έγκαιρη πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες. Δίνεται μεγαλύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες στην Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Σημαντική είναι και η συμβολή της ΤτΕ ως εποπτική αρχή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αναφορικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν σχετικά με την υποχρέωση τήρησης των μέτρων αυξημένης δέουσας επιμέλειας και της υποχρέωσης υποβολής αναφορών για τις ύποπτες συναλλαγές (Τσότσου, 2021).

Σκοπός, μεταξύ άλλων είναι η διαμόρφωση ενός πλέγματος από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες αποτελούν από έναν συνδυαστικό κρίκο, αρωγό για την πρόληψη και την καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες θεωρείται ο βασικός κρίκος της αλυσίδας με ενισχυμένο ρόλο από τον νέο νόμο, καθώς της παρέχεται άμεση πρόσβαση σε περισσότερες πληροφορίες. Ο Ν. 4734/2020 εισάγει ειδικές ρυθμίσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ όλων των αρμόδιων αρχών και προληπτικού και κατασταλτικού χαρακτήρα (Τσότσου, 2021).

Επιπλέον μεταβολές που επέρχονται από την ψήφιση του 4734/2020 είναι η δημοσίευση καταλόγου από το Υπουργείο Οικονομικών, αναρτητέα στην επίσημη ιστοσελίδα του με τα πρόσωπα που κατέχουν υψηλό δημόσιο αξίωμα και τις αρμοδιότητες αυτών. Τα άτομα που παρέχουν πληροφορίες στην Αρχή

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων, προβλέπεται να προστατεύονται από πιθανές απειλές ή αντίποινα με νομικά μέσα. Τέλος, ακόμα μια σημαντική προσθήκη είναι οι επιπλέον δικλείδες που θεσπίζονται αναφορικά με τις συναλλαγές φυσικών και νομικών προσώπων με τις χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως υψηλού κινδύνου (Τσότσου, 2021).

Οι τροποποιήσεις του Ν. 4557/2018 δια του Ν. 4816/2021

Για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου αλλά και την προσπάθεια πλήρης ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2018/1673 της Ε.Ε. θεσπίστηκε ο Ν. 4816/2021, αναφορικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σκοπός του είναι η τροποποίηση και η επικαιροποίηση του Ν. 4557/2018 και η έμφαση στη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε διεθνικό επίπεδο. Μερικές βασικές τροποποιήσεις αφορούν στη λίστα με τα βασικά αδικήματα, στις μεταβολές των ποινών και την αναπροσαρμογή της δέσμευσης και της δήμευσης, ως προς τις απαιτούμενες προϋποθέσεις και την διαδικασία εφαρμογής. Ακόμα, προβλέπονται κυρώσεις όχι μόνο για τα φυσικά αλλά και για τα νομικά πρόσωπα. Συγκεκριμένα, για τα νομικά πρόσωπα προβλέπονται επιπλέον κυρώσεις όπως για παράδειγμα η λύση αυτού, η θέση αυτού υπό εκκαθάριση και εξίσου σημαντική κύρωση είναι ο αποκλεισμός συμμετοχής σε Δημόσια Έργα και Δημόσιους Διαγωνισμούς. (Πίτσαρη, 2021)

Αξιοσημείωτη τροποποίηση είναι η απαραίτητη σύνδεση των περιουσιακών στοιχείων, για τα οποία δεν είναι μπορεί να επιβεβαιωθεί η νόμιμη προέλευσή τους, με συγκεκριμένο βασικό αδίκημα βάσει του άρθρου 5 του Ν. 4816/2021. Τροποποιείται και το 39 του ν. 4557/2018, που αναφέρεται στις ποινικές κυρώσεις που δύναται να επιβληθούν σε περίπτωση τέλεσης αδικημάτων νομιμοποίησης με την προσθήκη υπολογισμού χρηματικής ποινής. Αναφορικά με την εφαρμογή δέσμευση πλέον με τον Ν. 4816/2021 απαιτούνται σοβαρές ενδείξεις για την προέλευση των οικονομικών και περιουσιακών στοιχείων από βασικό αδίκημα ή ξέπλυμα. Σε όποιον επιβάλλεται η δέσμευση έχει δικαίωμα ανοίγματος λογαριασμού για την κάλυψη βασικών και επαγγελματικών αναγκών (Πίτσαρη, 2021).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Τα κοινά εγκλήματα σε συνδυασμό με τους τρόπους τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

Στη βιβλιογραφία εντοπίζονται ποικίλοι τρόποι της τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όμως η παρούσα μελέτη εστιάζει στις πιο συνήθεις τακτικές που τελούνται στη χώρα μας, ώστε να εξεταστεί μεταξύ άλλων αν το νομοθετικό πλαίσιο της χώρας και η εναρμόνιση αυτού με τις κατευθυντήριες οδηγίες της FATF επαρκούν για την αντιμετώπισή τους. Σύμφωνα με την Εθνική Έκθεση Εκτίμησης Κινδύνου (2018) της χώρας μας, τα αδικήματα που θεωρούνται μεγαλύτερη απειλή για το Ξέπλυμα Χρήματος, όπως προκύπτει από τα πρωτογενή στοιχεία των εγχώριων διωκτικών Αρχών, είναι η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, τα εγκλήματα Διαφθοράς, τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, τα οικονομικά και τα φορολογικά εγκλήματα και η παράνομη διακίνηση μεταναστών και προσφύγων.

Εμπόριο Ναρκωτικών

Το εμπόριο ναρκωτικών για την Ελλάδα λόγω της στρατηγικής της θέσης στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, δεν αφορά μόνο της εισαγωγή – εξαγωγή και εγχώρια διακίνηση ναρκωτικών, αλλά αποτελεί δίαυλο για το πέρασμα τους στα Βαλκάνια και γενικότερα στην Ευρώπη. Είναι γεγονός ότι ο τζίρος των ναρκωτικών κάθε χρόνο υπολογίζεται ότι είναι πολλά εκατομμύρια ευρώ και δεδομένης της αθεατότητας της εν λόγω εγκληματικής δραστηριότητας είναι σχεδόν βέβαιο ότι τα πραγματικά νούμερα των τζιρών είναι πολύ μεγαλύτερα από αυτά που υπολογίζονται από τις κατασχεμένες ποσότητες ναρκωτικών (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ/ΧΤ, 2018: 27, 28). Αξιοσημείωτο είναι ότι τα ναρκωτικά σε όλες τις ενέργειες κατά της νομιμοποίησης εσόδων αποτελούν την πρώτη και κύρια απειλή από τις παράνομες δραστηριότητες που διώκονται (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 272).

Τα έσοδα από τις παράνομες αγορές των ναρκωτικών συνήθως νομιμοποιούνται μέσω νομιμοφανών επιχειρήσεων, στις οποίες κατά κύριο λόγο οι συναλλαγές διενεργούνται με μετρητά. Με την έκδοση εικονικών παραστατικών διενεργείται η τοποθέτηση των παράνομων κερδών στην νόμιμη οικονομία. Επιπλέον συνήθης τρόπος για την τοποθέτηση των παράνομων κερδών στη νόμιμη οικονομία είναι η αγορά ακινήτων,

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

κατά την οποία το πραγματικό ποσό αγοραπωλησίας διαφέρει από την αντικειμενική αξία και την αξία του συμβολαίου (Δημητρέλης, 2018).

Διαφθορά

Η διαφθορά δεν είναι μια μόνη ενέργεια αλλά μπορεί να τελεστεί με ένα ή περισσότερα ή συνδυασμό αδικημάτων του ΠΚ., όπως η δωροδοκία, η απιστία, η απάτη, η υπεξαίρεση, την παράβασης καθήκοντος και η εμπορία επιρροής. Η νομιμοποίηση των παράνομων εισοδημάτων που προέρχονται από υποθέσεις διαφθοράς σύμφωνα με υποθέσεις που έχουν διερευνηθεί στη χώρα μας τελείται κυρίως με εμβάσματα σε λογαριασμούς υπεράκτιων εταιριών (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ/ΧΤ, 2018: 28 - 29). Αυτή η επιλογή διασφαλίζει την απομάκρυνση από τον πραγματικό δικαιούχο και εξασφαλίζει την δυσκολία ανεύρεσης του πραγματικού δικαιούχου των εισοδημάτων, λόγω του αυστηρού τραπεζικού απορρήτου σε πολλές χώρες, γνωστές και ως φορολογικούς παραδείσους (Δούβλης, 2015: 771).

Εκτός από την αξιοποίηση των φορολογικών παραδείσων, συχνό φαινόμενο είναι και η αξιοποίηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Ο σκοπός παραμένει ο ίδιος σε κάθε περίπτωση, δηλαδή η αποσύνδεση του πραγματικού δικαιούχου από τα παράνομα εισοδήματα, αλλά υπάρχει διαφοροποίηση στην τεχνική. Δηλαδή, στα Πιστωτικά Ιδρύματα της χώρας επιλέγεται είτε η επένδυση σε χρηματοοικονομικά και ασφαλιστικά προϊόντα είτε το «ανακάτεμα» των νόμιμων με τα παράνομα εισοδήματα σε διάφορους λογαριασμούς. Βέβαια σε αυτή την περίπτωση υπάρχει περιορισμός σε σχέση με το ύψος της αξία των παράνομων εισοδημάτων, η οποία εξαρτάται από το ύψος των νόμιμων εισοδημάτων. Μια ακόμα επιλογή για το ξέπλυμα εσόδων σε αυτή την περίπτωση είναι οι επενδύσεις σε ακίνητα. (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ/ΧΤ, 2018: 28 - 29), (Δημητρέλης, 2018).

Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

Παράνομα κέρδη προέρχονται και από κλοπές και ληστείες εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες με τις σειρά τους ενεργούν με διάφορους τρόπους για το ξέπλυμα τους. Μεταξύ άλλων μεθόδων η αγορά αντικειμένων μεγάλης αξίας και ακινήτων φαίνεται να είναι η πιο δημοφιλής. Την ίδια στιγμή, εξίσου δημοφιλής φαίνεται να είναι και η χρήση νομιμοφανών επιχειρήσεων ή η εκμετάλλευση νόμιμων επιχειρήσεων για την ολοκλήρωση της νομιμοποίησης. Τα ενεχυροδανειστήρια

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

αποτελούν έναν επιπλέον τρόπο νομιμοποίησης των κλοπιμαίων, όπως τα κοσμήματα ή οι χρυσές λίρες. Ένας ακόμα δημοφιλής τρόπος ξεπλύματος είναι η αγορά κερδισμένων Λαχείων, τα οποία υποβάλλουν στις φορολογικές αρχές με σκοπό να δικαιολογήσουν τα παράνομα κέρδη (Δημητρέλης, 2018).

Οικονομικά και τα φορολογικά εγκλήματα

Τα φορολογικά αδικήματα είναι τα πιο γνωστά στη χώρα μας καθώς η φορολογία αποτελεί το βασικό δημοσιονομικό εισόδημα του κράτους και τα ποσοστά φορολογίας μετά την κρίση είναι εξαιρετικά υψηλά. Η τάση των φορολογούμενων είναι να αποφύγουν τους ιδιαίτερα υψηλούς φόρους ως άμυνα για την διατήρηση του εισοδήματός τους (Δούβλης, 2015: 770). Αξιοσημείωτο είναι ότι στην σχετική έκθεση για την Εκτίμηση του Κινδύνου η φοροδιαφυγή εκτιμήθηκε ως υψηλού κινδύνου απειλή. Αρωγοί στην τέλεση φορολογικών αδικημάτων είναι οι λογιστές, οι δικηγόροι αλλά και οι συμβολαιογράφοι και οι μεσίτες, οι οποίοι διευκολύνουν με τη σειρά τους τους πελάτες τους να φοροδιαφύγουν ή να αποφύγουν την καταβολή των φόρων. Γενικά όταν το οικονομικό και φορολογικό περιβάλλον είναι ασταθές, η κατανάλωση μειώνεται και γενικότερα η αγορά αντιμετωπίζει προβλήματα και δεν είναι σε ισορροπία, οι επιλογές των μικρομεσαίων και όχι μόνο επιχειρήσεων είναι είτε περικοπές των δαπανών μέχρι και το κλείσιμο της επιχείρησης είτε η παράνομη λειτουργία της, ώστε να εξασφαλίσει την επιβίωσή της (Αντωνόπουλος & Hall, 2019: 245).

Το λαθρεμπόριο ως ένα μεγάλο κομμάτι των οικονομικών εγκλημάτων πρωτοστατεί μαζί με τις απάτες και τα τελευταία χρόνια της ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου ιδιαίτερα τις ηλεκτρονικές απάτες. Το λαθρεμπόριο στη χώρα μας από τα στοιχεία επικεντρώνεται στα αγαθά που εκτός από το Φ.Π.Α. έχουν επιπλέον και τον Ε.Φ.Κ. – Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης, δηλαδή τα καύσιμα, τα τσιγάρα και τα οινοπνευματώδη (Σταμούλη, 2019: 224-225). Η αποφυγή των φόρων αποτελεί σημαντικό κίνητρο για την τέλεση αδικημάτων. Μάλιστα, το λαθρεμπόριο δεν είναι αδίκημα που τελείται από μεμονωμένα άτομα αλλά η δράση αυτή χρεώνεται σε εγκληματικές ομάδες οι οποίες τελούν συνδυαστικά περισσότερα από ένα αδικήματα (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ/ΧΤ, 2018: 31 - 34).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Παράνομη διακίνηση μεταναστών και προσφύγων

Σε περιόδους πολέμου και κρίσης το φαινόμενο της μετανάστευσης πληθυσμών γίνεται πρόκληση για όλες τις χώρες υποδοχής. Η χώρα μας όπως αναφέρθηκε και παραπάνω λόγω της κομβικής θέσης της ανάμεσα σε τρεις ηπείρους αποτελεί πέρασμα αλλά και σταθμό για τις μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών που θέλουν να μεταβούν στις βόρειες και οικονομικά ισχυρές χώρες της Γηραιάς Ηπείρου. Ο πόλεμος στη Συρία ήταν το έναυσμα για μεγάλες μεταναστευτικές ροές, τις οποίες εκμεταλλεύτηκαν εγκληματικές οργανώσεις με σκοπό το κέρδος. Αποκομίζουν μεγάλα χρηματικά ποσά για τη μεταφορά των μεταναστών και προσφύγων, αλλά και μέσω αρπαγών και εκβιασμών, ακόμα και για την έκδοση πλαστών εγγράφων και για την είσοδο και έξοδο από τη χώρα. Τελούν μια σειρά από παράνομες ενέργειες και εισπράττουν μετρητά, τα οποία μετά με διάφορες μεθόδους προσπαθούν να τα τοποθετήσουν στη νόμιμη οικονομία. Μερικές από αυτές είναι η εκμετάλλευση κυρίως μικρών νόμιμων επιχειρήσεων ή μέσω άτυπων συστημάτων μεταφοράς χρημάτων (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ/ΧΤ, 2018: 34 - 35).

Ειδικό θέμα - Δομές αρωγοί για την τέλεση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα

Ανεξαρτήτως της παράνομης δραστηριότητας από την οποία προέρχονται τα παράνομα έσοδα, απαραίτητες για την ολοκλήρωση της νομιμοποίησης εσόδων είναι νόμιμες δομές που αξιοποιούνται για την ροή των κεφαλαίων. Το ίδιο το τραπεζικό σύστημα, οι φορολογικοί παράδεισοι και διάφορες μορφές εταιριών λειτουργούν ως αρωγοί για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος (Μιχαλοπούλου, 2019: 336-337).

Φορολογικοί Παράδεισοι και υπεράκτιες εταιρίες

Οι φορολογικοί και οικονομικοί παράδεισοι είναι περιοχές που προσφέρουν πολύ ευνοϊκούς φορολογικούς όρους και άλλα οικονομικά πλεονεκτήματα για επιχειρήσεις και άτομα. Διατηρούν αυστηρό τραπεζικό απόρρητο, επιτρέποντας τη μετακίνηση κεφαλαίων χωρίς να αποκαλύπτονται οι πραγματικοί δικαιούχοι. Οι υπεράκτιες εταιρίες σε αυτούς τους παραδείσους χρησιμοποιούνται συχνά για τη μεταφορά, απόκρυψη και ξέπλυμα παράνομων κεφαλαίων, καθώς προστατεύουν την ανωνυμία των δικαιούχων. Οι υπηρεσίες υπεράκτιων εταιρειών απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

πελατών, από νόμιμους επιχειρηματίες έως εγκληματικές οργανώσεις. Η συνεχής και αδιάκοπη χρηματοοικονομική δραστηριότητα διασφαλίζει την κινητικότητα του κεφαλαίου και την αύξηση των κερδών, ανεξαρτήτως της προέλευσης των κεφαλαίων (Μιχαλοπούλου, 2019: 337).

Οι φορολογικοί παράδεισοι εμφανίστηκαν στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, με τα πρώτα στοιχεία να καταγράφονται κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την περίοδο ανοικοδόμησης που ακολούθησε. Πρόκειται για περιοχές ή και χώρες που προσφέρουν φορολογικά πλεονεκτήματα, όπως χαμηλή ή μηδενική φορολογία και ελάχιστες απαιτήσεις τήρησης αρχείων, προσελκύοντας επιχειρήσεις και επενδυτές που επιδιώκουν να μειώσουν τα φορολογικά τους έξοδα. Οι πρώτοι τέτοιοι προορισμοί εμφανίστηκαν εκτός Ευρώπης, εξ' ου και ο όρος «υπεράκτιοι». Μετέπειτα, φορολογικοί παράδεισοι αναπτύχθηκαν σε διάφορες περιοχές, συνδέοντας την ανάπτυξή τους είτε με το Λονδίνο και τις βρετανικές αποικίες είτε με τις κεντρικές ευρωπαϊκές δυνάμεις. (Palan, 2009)

Η μεταφορά κεφαλαίων σε φορολογικούς παραδείσους μπορεί να γίνει μέσω εταιρειών-θυρίδων, οι οποίες δημιουργούν θυγατρικές σε χώρες με χαμηλή φορολογία για τη μεταφορά κεφαλαίων. Αυτές οι θυγατρικές δεν έχουν πραγματική δραστηριότητα, αλλά λειτουργούν ως ενδιάμεσοι σταθμοί, προστατεύοντας τα κεφάλαια από φορολογικές επιβαρύνσεις (Κουρουτζάς, 2019:129-130) Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Υπόθεση «Φαλτσιανί», με την οποία αποκαλύφτηκε η αξιοποίηση της σκιώδους τραπεζικής και της απόκρυψης κεφαλαίων σε φορολογικούς παραδείσους από Ελβετική Τράπεζα, υπό την προστασία του τραπεζικού απορρήτου. (Φαλτσιανί & Μινκούτσι, 2015).

Διάφορες μορφές εταιριών

Υπάρχουν διάφορες μορφές εταιριών που δημιουργούνται και έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που τις καθιστούν κατάλληλες για εγκληματικούς σκοπούς, όπως το ξέπλυμα χρήματος, αλλά χρησιμοποιούνται και για νόμιμες δραστηριότητες. Αρχικά, οι «εταιρείες κέλυφος», οι οποίες ιδρύονται με βασικά έγγραφα και αδρανείς μετόχους, παραμένουν ανενεργές μέχρι να πωληθούν, οπότε και οι νέοι ιδιοκτήτες τις ενεργοποιούν. Οι λειτουργικές εταιρείες γνωστές ως «front companies», έχουν ροή περιουσιακών στοιχείων και μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για νόμιμες όσο και

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

για παράνομες δραστηριότητες. Οι εγκληματίες συχνά τις χρησιμοποιούν για να νομιμοποιήσουν παράνομα κεφάλαια, αναμειγνύοντας τα με νόμιμα, και να μεταφέρουν μεγάλα ποσά χρημάτων χωρίς να προκαλούν υποψίες. Αυτές οι εταιρείες εμφανίζονται ως επιχειρήσεις με πραγματικές επενδύσεις ή εμπορικές δραστηριότητες, αλλά στην πραγματικότητα καλύπτουν παράνομες δραστηριότητες, όπως δωροδοκίες και απόκρυψη κεφαλαίων. Οι εταιρείες αυτές μπορούν επίσης να συνάψουν συμφωνίες μεταξύ διαφορετικών εταιρειών για να κρύψουν τις συναλλαγές και την πραγματική ιδιοκτησία ή δραστηριότητα, καθιστώντας δύσκολο τον εντοπισμό των εμπλεκομένων (Van der Does de Willebois, Halter, Harrison, Park, & Sharman, 2011: 37-40).

Trust – Εμπιστεύματα

Τα trust ή αλλιώς τα εμπιστεύματα είναι μορφώματα εταιρειών που αξιοποιούνται με σκοπό την απόκρυψη της πραγματικής ταυτότητας του δικαιούχου. Έχουν συνδεθεί με τα εγκλήματα διαφθοράς αλλά και με το οργανωμένο έγκλημα ανά τον κόσμο. Εμφανίζεται δυσκολία στον εντοπισμό του πραγματικού δικαιούχου των εμπιστευμάτων, καθώς αφενός δεν είναι νομικό πρόσωπο, αλλά έχει ορισμένο κάποιον διαχειριστή ο οποίος μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο, στο οποίο εκχωρούνται τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία. Φαίνεται ότι είναι ένα μέσο που αξιοποιείται για τη νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από διαφθορά και σημειώνεται ότι προτείνεται η χρήση του, διότι λόγω των εθνικών νομοθεσιών πολλών χωρών δεν είναι εύκολη η διαδικασία δέσμευσης ή δήμευσης των περιουσιακών στοιχείων. Παρόλο που η χρήση των trust σε περιπτώσεις μεγάλης διαφθοράς είναι πολύ λιγότερη από ό,τι πιθανόν να ήταν αναμενόμενο, προτείνεται συχνά η χρήση αυτών των οικονομικών μέσων για τη διαχείριση και προστασία των περιουσιακών στοιχείων (Van der Does de Willebois, Halter, Harrison, Park, & Sharman, 2011: 44-47). Οι διαχειριστές προστατεύουν τη διαδρομή του χρήματος προστατεύοντας στην πραγματικότητα τους πραγματικούς δικαιούχους και κατά επέκταση την προέλευσή τους (Μιχαλοπούλου, 2019: 336).

ΜΚΟ & Ιδρύματα

Οι ΜΚΟ είναι μια σχετικά σύγχρονη δομή η οποία όπως προκύπτει και από το όνομα της δεν έχουν σκοπό το κέρδος από την λειτουργία τους. Όμως έχει παρατηρηθεί ότι αξιοποιείται και αυτή για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και για αυτό το λόγο

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

περιλαμβάνεται στις σαράντα συστάσεις της FATF, με σαφή προσανατολισμό βέβαια την προστασία από την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (FATF, 2023: 13). Βασικό πρόβλημα με τις ΜΚΟ αλλά και τα φιλανθρωπικά ιδρύματα είναι ότι πίσω από τον σκοπό κοινωφελούς χαρακτήρα, κρύβονται τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία και όσοι επωφελούνται από αυτά. Αποτελούν νόμιμες δομές αλλά δεν είναι εύκολη η πρόσβαση στα οικονομικά στοιχεία και κατά επέκταση είναι δύσκολος ο έλεγχος τους. Συνήθως μαζί με τον σκοπό τον οποίο έχουν δηλώσει ότι επιτελούν αυτά τα ιδρύματα εκτελούν ταυτόχρονα και παράνομες δραστηριότητες μεταξύ των οποίων είναι και η απόκρυψη κεφαλαίων (Van der Does de Willebois, Halter, Harrison, Park, & Sharman, 2011: 47-48).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Η αντιμετώπιση του φαινομένου σε διεθνές επίπεδο

Η διεθνής αντιμετώπιση του φαινομένου μέσω της FATF

Η Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης ευρέως γνωστή με το ακρωνύμιο FATF - Financial Action Task Force μετρά τριάντα πέντε (35) χρόνια από την σύστασή της. Το 1989 συστάθηκε με απόφαση των αρχηγών των ισχυρών κρατών, που συμμετείχαν στη σύνοδο κορυφής (G7) με βασικό της σκοπό την ανάπτυξη πολιτικής και μέτρων για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 263). Σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (2013) η FATF με σκοπό την προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε διεθνές επίπεδο εκτός από τις δράσεις για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, προωθεί και πρότυπα για την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Παρόλα αυτά, το γεγονός ότι είναι μια άτυπη ομάδα, χωρίς νομική υπόσταση εγείρει ερωτηματικά για τον πραγματικό σκοπό της και πόσο αυτός είναι η προστασία του χρηματοπιστωτικού τομέα ή η επιβολή κανόνων και ελέγχου σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο διεθνώς από τους ισχυρούς που την δημιούργησαν. Ακόμα, οι συνεχείς μεταβολές των οδηγιών και η έμμεση επιβολή συμμόρφωσης, υπό την απειλή της ασφάλειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, οδηγούν στην χειραγώγηση της εθνικής νομοθεσίας από εξωγενείς παράγοντες. (Δημήτραινας, 2008: 954-955)

Σε λιγότερο από ένα χρόνο λειτουργίας της εξέδωσε την πρώτη της έκθεση, η οποία περιείχε συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η λειτουργία της Ομάδας είναι διαρκής μέχρι σήμερα και εξελίσσεται. Σημεία σταθμοί μέσα στα 35 χρόνια δράσης της, σύμφωνα με την ιστορική αναφορά στην επίσημη ιστοσελίδα της, είναι αρχικά το 2001 όπου εξέδωσε τις πρώτες συστάσεις ενάντια στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η προσθήκη μιας επιπλέον το 2004. Το 2003 κρίθηκε απαραίτητη η αναθεώρηση των αρχικών συστάσεων, λόγω της εξέλιξης των δράσεων και των τρόπων εφαρμογής νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Επόμενες αναθεωρήσεις και ταυτόχρονα ενοποίηση των συστάσεων ενάντια του ξεπλύματος και της τρομοκρατίας, δημοσιεύτηκαν το 2012 και το 2019. Με συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων και των νέων τρόπων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Ομάδα συνέχισε να ενισχύει τα μέτρα ώστε να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις όπως τα κρυπτονομίσματα και τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία. Εστίασε σε δράσεις για την ανάδειξη του πραγματικού δικαιούχου περιουσιακών στοιχείων, ώστε να αποτρέψει την απόκρυψη εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων πίσω από μορφώματα εταιριών και οικονομικές δομές που λειτουργούν ως «βιτρίνα».

Οι συστάσεις και οι στόχοι της FATF

Η Ομάδα μέσα στα χρόνια λειτουργίας της έχει εκδώσει 40 κατευθυντήριες οδηγίες προς όλα τα κράτη που είναι μέλη της, οι οποίες παρατίθενται και στην ιστοσελίδα της. Τα μέλη της οφείλουν να εναρμονιστούν με τις οδηγίες της Ομάδας, διαμορφώνοντας αντίστοιχα τις εθνικές τους νομοθεσίες. Παρόλα αυτά, υπογραμμίζει ότι δεν είναι αρκετή η εισαγωγή των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο, αλλά πρέπει να εξασφαλιστεί η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μερών για την εφαρμογή των μέτρων. Δηλαδή, εκτός από το νομικό πλαίσιο που καθορίζει τις απαραίτητες ενέργειες, απαραίτητη είναι η εφαρμογή του από την αστυνομία και όλους τους αρμόδιους που εμπλέκονται επιχειρησιακά. Σκοπός είναι η επίτευξη έντεκα καθορισμένων αποτελεσμάτων για την αντιμετώπιση των κινδύνων που προέρχονται από την τέλεση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα περιέχονται σε τρεις βασικούς άξονες.

Αρχικός άξονας είναι η συνεργασία αφενός με τη χάραξη κοινής πολιτικής, αφετέρου δε με την εφαρμογή τους, ώστε να αναχαιτίζουν τους κινδύνους που προκύπτουν από το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Επίσης, σημαντικός άξονας είναι η αποφυγή τοποθέτησης των παράνομων εισοδημάτων και κεφαλαίων στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η αναγνώριση τους και αναφορά τους σε περίπτωση που έχουν ήδη τοποθετηθεί.

Τέλος, τα κεφάλαια που προέρχονται από τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και εντοπίζονται πρέπει να αποκόπτονται από τους πραγματικούς δικαιούχους και αυτοί να τιμωρούνται. Και όσον αφορά την χρηματοδότηση της

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

τρομοκρατίας ακολουθείται η ίδια λογική, ώστε να ενισχυθεί η πρόληψη από τρομοκρατικές ενέργειες. Πιο συγκεκριμένα, τα προληπτικά μέτρα που λαμβάνει η FATF εστιάζουν στον χρηματοπιστωτικό κλάδο. Όμως ταυτόχρονα καθορίζει πρότυπα για τις εξουσίες των ρυθμιστικών αρχών, των εποπτικών αρχών και της αστυνομίας. Η εφαρμογή των συστάσεων της αξιολογείται από εκθέσεις της στις χώρες μέλη της (E.E.Σ., 2021)

Μέσα στα 35 χρόνια της λειτουργίας της FAFT, όμως, οι συστάσεις και η χάραξη πολιτικής για την προστασία των κρατών μελών της από τις συνέπειες της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχουν μετατραπεί σε επιβεβλημένους κανόνες. Πέραν από τα κράτη μέλη της έχει υπό τον έλεγχό της περισσότερα από 200 κράτη, τα οποία υποχρεούνται σε συμμόρφωση και τα επιτηρεί. Αρωγοί της μεταξύ άλλων είναι ο ΟΗΕ, η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η δράση της FAFT επικεντρώνεται στα λιγότερο ισχυρά κράτη, σε κράτη που είναι υπό καθεστώς οικονομικής βοήθειας και ακόμα έχει εντοπιστεί ότι με τις δράσεις της ενδέχεται να στοχοποιήσει κράτη με κριτήριο τη γεωγραφική θέση ή την απουσία ισχυρής άμυνας (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 265-268).

Η επίδραση της δράσης της FATF στην Ελλάδα

Το χρονικό παρακολούθησης της Ελλάδας από τη FATF

Ανάμεσα στα κράτη- μέλη της FATF, τα οποία οφείλουν να συμμορφωθούν με τις σαράντα κατευθυντήριες οδηγίες είναι και η Ελλάδα. Για την καλύτερη εναρμόνιση με τις οδηγίες εκπονούνται αξιολογήσεις, από τις οποίες προκύπτει ο βαθμός εκπλήρωσης τους. Οι οδηγίες δεν είναι στατικές, αλλά επικαιροποιούνται, ενώ τελευταία ενημέρωση των οδηγιών έγινε το 2023 και τελευταία αξιολόγηση για την χώρα μας το 2019.

Αναλυτικά, σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της FATF, σημεία σταθμοί αναφορικά με την εξέλιξη συμμόρφωσης της χώρας μας είναι οι παρακάτω. Η πρώτη έκθεση αμοιβαίας αξιολόγησης της Ελλάδας εκδόθηκε πριν 17 χρόνια, δηλαδή τον Ιούνιο του 2007. Αυτή περιλαμβάνει τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML) και την καταπολέμηση

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (FT), όπως αυτά ήταν θεσμοθετημένα στα τέλη του 2006 όποτε έγινε και η σχετική επιτόπια επίσκεψη. Περιγράφονται σε αυτή αναλυτικά τα μέτρα και προτείνει τρόπους για την ενίσχυση τρωτών σημείων. Τέλος, καταγράφει τα επίπεδα συμμόρφωσης της χώρας με βάσει τις συστάσεις της.

Τον Φεβρουάριο του 2010 δημοσιεύεται η «*Ενδιάμεση έκθεση παρακολούθησης στην Αμοιβαία Αξιολόγηση της Ελλάδας*», στην οποία καταγράφεται η πρόοδος της χώρας από το 2007. Η επόμενη έκθεση δημοσιεύεται έναν χρόνο μετά στην οποία σημειώνεται η πρόοδος της Ελλάδας με αποτέλεσμα να μην απαιτείται πλέον η τακτική διαδικασία παρακολούθησης. Τελευταία μέχρι και σήμερα αξιολόγηση της FATF για την Ελλάδα είναι το 2019, στην οποία αφενός αναγνωρίζεται η πλήρης συμμόρφωση για την πλειονότητα των συστάσεων, αφετέρου δε τονίζεται η ανάγκη βελτίωσης του πλαισίου αναφορικά με την δίωξη των συναφών εγκλημάτων και την εστίαση των κινδύνων που ελλοχεύουν εκτός του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Η παρούσα μελέτη εστιάζει σε συστάσεις που αφορούν περισσότερο την προστασία του χρηματοπιστωτικού τομέα από την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Για αυτό θα εξεταστεί η συμμόρφωση και οι μεταβολές που σχετίζονται με τις ΜΚΟ, το Τραπεζικό Απόρρητο, τα Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας, τα ΠΕΠ, το ΜΠΔ, την Εποπτεία των Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών και τις Εξουσίες των Εποπτικών Αρχών.

ΜΚΟ – Σύσταση 8

Στην Έκθεση της FATF του 2007 αξιολογήθηκε ότι η Ελλάδα δεν έχει συμμορφωθεί καθόλου σε σχέση με την τότε ειδική Σύσταση VIII και μετέπειτα όγδοη (8^η) σύσταση. Η αξιολόγηση του 2019 εντοπίζει ότι η σύσταση οκτώ (8) εστιάζει στη δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και είναι μια από τις λίγες συστάσεις με την οποία η χώρα μας έχει συμμορφωθεί μερικώς μόνο.

Στις ρυθμίσεις που έχουν θεσμοθετηθεί σε σχέση με τη λειτουργία των ΜΚΟ συμπεριλαμβάνεται ο Ν. 4173/2013, ο οποίος υποχρεώνει τις ΜΚΟ να τηρούν οικονομικά, λογιστικά και φορολογικά στοιχεία για μια πενταετία. Μεταξύ των δύο αξιολογήσεων σημαντικές τροποποιήσεις που θεσμοθετήθηκαν είναι αρχικά η υποχρέωση υποβολής οικονομικών στοιχείων με το άρθρο 16.2 του Ν. 4305/2014. Σε περίπτωση που μια ΜΚΟ λαμβάνει επιδοτήσεις άνω των τριών χιλιάδων ευρώ (3.000)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

υποχρεούται από τον παραπάνω Νόμο να δημοσιεύει πληροφορίες των συναλλαγών της, με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας. Μετέπειτα ο Ν. 4557/2018 καθορίζει στο άρθρο 9.4 ότι πρέπει να ληφθεί ΚΥΑ, η οποία θα υποχρεώνει τις ΜΚΟ να διενεργούν συναλλαγές μόνο μέσω του τραπεζικού συστήματος, με σκοπό τη διαφάνεια των συναλλαγών, όμως τέτοια ΚΥΑ δεν είχε εκδοθεί μέχρι την αξιολόγηση του 2019. (FATF, 2019: 170-171). Συνεπώς, η Ελλάδα δεν έχει ακόμη αξιολογήσει πλήρως τους κινδύνους χρηματοδότησης τρομοκρατίας που σχετίζονται με τους τομείς των ΜΚΟ.

Μερικές από τις ελλείψεις που εντοπίστηκαν κατά τον έλεγχο της FATF είναι ότι δεν έχει πραγματοποιήσει δράσεις για την ευαισθητοποίηση των ΜΚΟ, ώστε να μην είναι εύλωτες στην εκμετάλλευση τους για σκοπούς χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, δεν εντοπίζονται ευκαιρίες για τη μεταξύ τους συνεργασία με στόχο την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών. Αφενός οι αρμόδιες ελληνικές αρχές έχουν εντοπίσει τους οργανισμούς που εμπίπτουν στον ορισμό των ΜΚΟ σύμφωνα με τα κριτήρια της FATF και διατηρούν ειδικά μητρώα και γενικά μητρώα. Εφαρμόζεται γενική φορολογική παρακολούθηση και εποπτεία και υπάρχει η εξουσία για την διεξαγωγή έρευνας για τη χρηματοδότηση τρομοκρατίας στις ΜΚΟ και πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες.

Το πρόβλημα που εντοπίζεται σχετίζεται με το γεγονός ότι η Ελλάδα δεν έχει αξιολογήσει πλήρως τη φύση της απειλής και των κινδύνων χρηματοδότησης τρομοκρατίας στον τομέα των ΜΚΟ. Γεγονός που εμποδίζει τις αρχές από το να εφαρμόζουν επαρκώς μέτρα βασισμένα στον κίνδυνο στο υποσύνολο των ΜΚΟ. Η αποτελεσματική συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των αρχών σε αυτόν τον τομέα φαίνεται να μην επαρκούν (FATF, 2019: 168-173). Άλλωστε όπως έχει προκύψει από έρευνες οι ΜΚΟ φαίνεται να έχουν δημιουργήσει πελατειακές σχέσεις με τα κέντρα εξουσίας, με αποτέλεσμα την εκμετάλλευση κονδυλίων και την ανάπτυξη φαινομένων διαφθοράς. (Γεωργούλας, 2019: 55-56)

Τραπεζικό Απόρρητο – Σύσταση 9

Το τραπεζικό απόρρητο περιλαμβάνεται στα προληπτικά μέτρα των οδηγιών και είναι ένα αυτά με τα οποία η χώρα μας έχει συμμορφωθεί πλήρως πλέον, σε αντίθεση με την αξιολόγηση του 2007. Η αλλαγή αυτή προήλθε από τη ρύθμιση του Ν. 4557/2018, η οποία επιτρέπει στις εποπτικές αρχές να παρακάμπτουν το τραπεζικό απόρρητο που

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

έχει οριστεί με τον Ν. 1059/1971. Επιπλέον, η ΤτΕ και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν πληροφορίες σε διεθνές επίπεδο. Οι προληπτικές αυτές διαδικασίες είναι κρίσιμες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν σε συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα. (FATF, 2019: 174)

Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας – Σύσταση 10

Στην δέκατη σύσταση καθορίζονται οι περιπτώσεις που πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας. Στην αξιολόγηση του 2019 σε αντίθεση με αυτή του 2007 της FATF, το αποτέλεσμα της αξιολόγησης ήταν πλήρης συμμόρφωση από μερική συμμόρφωση. Τα κενά που είχαν εντοπιστεί στην προηγούμενη αξιολόγηση αφορούσαν την εφαρμογή των μέτρων σε ασφαλιστικούς πράκτορες, την αδυναμία εντοπισμού του πραγματικού πελάτη των Π.Ι. και η ασάφεια ως προς τα απλουστευμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας.

Ο Ν. 4557/2018 αντιμετώπισε τις ελλείψεις και ενίσχυσε τα μέτρα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Συγκεκριμένα, μέτρα πρέπει να εφαρμόζονται όταν το Π.Ι. ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός κρίνει ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος. Καθορίζονται συγκεκριμένες κατηγορίες αυξημένου κινδύνου, όπως τα πολιτικώς εκτειθέμενα πρόσωπα, οι λογαριασμοί πελατών που διαμένουν εκτός Ελλάδας, οι εταιρείες με ανώνυμες μετοχές, οι λογαριασμοί εξωχώριων εταιρειών και εταιρειών ειδικού σκοπού, τα εμπιστεύματα και τα εταιρικά σχήματα που δεν έχουν νομική προσωπικότητα και οι λογαριασμοί φορέων και οργανισμών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Επιπλέον, απαιτείται η άσκηση μέτρων δέουσας επιμέλειας στις περιπτώσεις διαχείρισης χαρτοφυλακίου σημαντικών πελατών, όταν δεν υπάρχει φυσική παρουσία του πελάτη κατά τη συναλλαγή ή την έναρξη επιχειρηματικής σχέσης, στις διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης και στις συναλλαγές με πρόσωπα φυσικά ή νομικά που προέρχονται από τις χώρες που δεν εφαρμόζουν σε ικανοποιητικό βαθμό τις συστάσεις της FATF. Το 2012 με την Πράξη Διοικητή της ΤτΕ 2652 / 29.02.2012 προστέθηκαν στις περιπτώσεις αυξημένης δέουσας επιμέλειας και οι

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

συναλλαγές ή οι επιχειρηματικές σχέσεις που κρίνονται ως αυξημένου κινδύνου για φοροδιαφυγή.

Οι τράπεζες έχουν υποχρέωση αναφοράς ύποπτων συναλλαγών και οι ύποπτες οι ασυνήθεις συναλλαγές καθορίστηκαν από την Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων κατά τη συνεδρίαση 285 / 09.07.2009 και μετέπειτα έγινε προσθήκη με την Πράξη Διοικητή της ΤτΕ 2652 / 29.02.2012. Με την απόφαση της Επιτροπής καθορίστηκε ενδεικτική τυπολογία για την καθοδήγηση των Π.Ι. σε συνέχεια του Ν. 3691/2008. Αρχικά, καταγράφει τις δραστηριότητες που μπορεί να υποδεικνύουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ΤτΕ παρέχει οδηγίες στα ΠΙ με σκοπό τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων συναλλαγών που μπορεί να οδηγήσουν στον εντοπισμό πελατών με αυξημένο κίνδυνο φοροδιαφυγής. (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ / ΧΤ, 2018: 91)

Το πρώτο σκέλος περιγράφει όλες εκείνες τις περιπτώσεις που ο πελάτης δεν παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες ή παρέχει στοιχεία που κρίνονται ως ύποπτα σχετικά με την ταυτοποίησή του. Αναφέρονται όλες οι περιπτώσεις που πελάτης είναι εκπρόσωπος νομικού προσώπου και δεν παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες για την ταυτοποίηση και την εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου. Επιπλέον εντοπίζει ως ύποπτη ενέργεια όταν οι συναλλαγές του εκάστοτε πελάτη δεν συνάδουν με το οικονομικό του προφίλ και γενικότερα όταν εντοπίζονται συναλλαγές που δεν μπορούν να αιτιολογηθούν από την επαγγελματική του δραστηριότητα. Οι συναλλαγές με υπεράκτιες εταιρίες ή εταιρίες με ανώνυμες μετοχές όπου δεν μπορεί να ταυτοποιηθεί ο πραγματικός δικαιούχος και άλλες αδιαφανείς συναλλαγές. (ΕΤΠΘ 285 / 2009)

Οι μεταφορές κεφαλαίων μπορούν να θεωρηθούν ύποπτες υπό προϋποθέσεις, εφόσον δεν μπορούν να αιτιολογηθούν, δεν αντιστοιχούν σε νόμιμες αγοραπωλησίες, ή ακόμα και όταν εκτελούνται μια σειρά από συναλλαγές, ώστε να χαθεί στην πορεία η ροή του χρήματος. Τα εμβάσματα σε αλλοδαπά Π.Ι. μπορεί να είναι ύποπτα εφόσον δεν υπάρχουν τα απαραίτητα παραστατικά, ή οι αντίστοιχες εισαγωγές και εξαγωγές εμπορευμάτων και γενικότερα κάποιος ξεκάθαρος οικονομικός σκοπός. Σε επίπεδο επαγγελματικής δραστηριότητας επίσης εντοπίζονται κατηγορίες ύποπτων συναλλαγών αντίστοιχα εφόσον δεν συνάδουν με το κύκλο εργασιών και γενικότερα

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

την επιχειρηματική δραστηριότητα και το συναλλακτικό προφίλ των επαγγελματιών και των επιχειρήσεων. Οι μη συνηθισμένες ή και αναμενόμενες συναλλαγές με αλλοδαπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι συναλλαγές με μετρητά σημαντικών ποσών, αλλά και η αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων, ανήκουν στο φάσμα των ύποπτων συναλλαγών, εφόσον δεν είναι δυνατή η τεκμηρίωση με νόμιμα έγγραφα και παραστατικά. (ΕΤΠΘ 285 / 2009)

Γενικότερα, οι συναλλαγές αξιοσημείωτων ποσών με μετρητά που δεν μπορεί να τεκμηριωθεί η προέλευση τους μπορεί να μπου στο φάσμα των ύποπτων συναλλαγών. Επίσης συγκεκριμένες συμπεριφορές και ενέργειες του πελάτη καταγράφονται ως ύποπτες, όπως για παράδειγμα μεγάλα έσοδα από τυχερά παιχνίδια ή ακόμα και φήμες για παράνομες δραστηριότητες του πελάτη μπορούν να τον βάλουν στη λίστα των ύποπτων συναλλαγών. (ΕΤΠΘ 285 / 2009)

Ξεχωριστή μνεία γίνεται για τις ΜΚΟ και τις φιλανθρωπικές οργανώσεις, για τις οποίες δεν μπορούν να επιβεβαιωθούν τα κεφάλαια που κατέχουν ή που διενεργούν συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε χώρες υψηλού κινδύνου. Η χρήση θυρίδων, στις οποίες δεν μπορεί να καταγραφεί τι περιέχουν και η εκμετάλλευση χορήγησης δανείων, τα οποία εξοφλούνται πιθανόν πρόωρα ή χωρίς να είναι δικαιολογημένο από που προέρχεται το κεφάλαιο για την αποπληρωμή, θεωρούνται ύποπτες συναλλαγές. Ακόμα, μπορεί να θεωρηθεί ύποπτος ο τρόπος ζωής ενός υπαλλήλου που δεν συνάδει με τα εισοδήματά του ή που διατηρεί ιδιαίτερες κοινωνικές σχέσεις με πελάτες. (ΕΤΠΘ 285 / 2009)

Αναφορικά με το Διεθνές Εμπόριο και τη νομιμοποίηση εσόδων μέσω αυτού εντοπίζεται ότι μπορεί να υπάρχουν παραβάσεις ως προς την τιμολόγηση είτε στις ποσότητες είτε στις αξίες, καθώς επίσης ύποπτες θεωρούνται οι συναλλαγές με τις χώρες που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου. Τα ακίνητα και οι μεταβιβάσεις αυτών είναι ακόμα μια κατηγορία ύποπτων συναλλαγών υπό προϋποθέσεις. Για παράδειγμα όταν το αντίτιμο της μεταβίβασης προέρχεται από τρίτο πρόσωπο που δεν εμφανίζεται στα σχετικά συμβόλαια. Οι νέες μέθοδοι πληρωμών και η χρήση της τεχνολογίας αποτελούν μια πρόκληση για την αναγνώριση και αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Τα νομικά πρόσωπα και οι διάφορες μορφές τους όπως αναλύθηκαν παραπάνω αποτελούν εργαλείο για την απόκρυψη του πραγματικού δικαιούχου. Ως εκ

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

τούτου, η εκμετάλλευση των νομικών προσώπων και οι ποικίλες και πολύπλοκες συναλλαγές που εκτελούν συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο με τις ύποπτες συναλλαγές. (ΕΠΤΘ 285 / 2009)

Η Πράξη Διοικητή της ΤτΕ 2652 / 29.02.2012 συμπληρώνει τον κατάλογο με τις ύποπτες συναλλαγές προσθέτοντας όλες τις πιθανές δραστηριότητες που ενδέχεται να σχετίζονται με φορολογικά αδικήματα. Καταγράφονται μια σειρά από τις πιθανές ενέργειες των πελατών, με τις οποίες επιχειρούν τη νομιμοποίηση εσόδων που έχουν προέλθει από φορολογικά αδικήματα.

Στο επόμενο σκέλος της ΕΠΤΘ 285 / 09.07.2009 καταγράφονται οι ύποπτες δραστηριότητες που θα μπορούσαν να συνδεθούν με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Περιγράφονται περιπτώσεις συναλλαγών, οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν ύποπτες αναφορικά με τα όπλα μαζικής καταστροφής και την τρομοκρατία. Τέλος, εξειδικεύονται και οι περιπτώσεις εντοπισμού ύποπτων συναλλαγών που ενδέχεται να τελεστούν σε σχέση με τις δραστηριότητες των εταιριών διαμεσολάβησης, χρηματοδοτικής μίσθωσης, πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος και τη μεταφορά κεφαλαίων.

Πολιτικώς Εκτιθέμενα Πρόσωπα – Σύσταση 12

Τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα αποτελούν μια από τις σαράντα συστάσεις της FATF, με την οποία η χώρα μας σύμφωνα με την αξιολόγηση του 2019 έχει συμμορφωθεί πλήρως. Η συμμόρφωση επήλθε μετά τη θέσπιση του Ν. 4557/2018 και συγκεκριμένα το άρθρο 18 αυτού, σε εναρμόνιση με την Οδηγία 2015/849 §20, 21, 22 & 23) (FATF, 2019: 178-179). Αξιοσημείωτο είναι ότι αναφορικά με τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα πριν τον Ν. 4557/2018 δεν υπήρχε καμία συμμόρφωση σύμφωνα με την προηγούμενη αξιολόγηση της FATF (FATF, 2019: 173-179).

Σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1204 /2018 - Υποχρεώσεις υπόχρεων προσώπων και σχετικά με τα ΠΕΠ πρέπει να εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας σε συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, στους στενούς συγγενείς και στους συνεργάτες τους. Αρχικά, τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να διαθέτουν συστήματα διαχείρισης κινδύνου για την ταυτοποίηση των ΠΕΠ, καθώς επίσης πρέπει να λαμβάνονται επαρκή μέτρα για την επαλήθευση της πηγής πλούτου

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

και της προέλευσης των κεφαλαίων. Σε κάθε περίπτωση σύναψης επιχειρηματικών σχέσεων των ΠΕΠ απαιτείται η έγκριση ανώτερου διοικητικού στελέχους, καθώς επίσης και η στενή και συνεχή παρακολούθηση των επιχειρηματικών σχέσεων με ΠΕΠ. Μετά την αποχώρηση από δημόσιο αξίωμα, τα υπόχρεα πρόσωπα συνεχίζουν να αξιολογούν τον κίνδυνο για τουλάχιστον ένα έτος. Οι σχετικές διατάξεις για τα ΠΕΠ είναι προληπτικής φύσης και δεν στοχεύουν στην ποινική τιμωρία, ενώ η άρνηση σύναψης επιχειρηματικής σχέσης μόνο λόγω της ιδιότητας ενός προσώπου ως ΠΕΠ δεν είναι ένας από τους στόχους του Ν. 4557/2018.

Στην §2 του άρθρου 18 του Ν. 4557/2018 καθορίζεται σχετικά με τα ασφαλιστήρια / συμβόλαια ζωής ότι τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για να διαπιστώνουν αν οι δικαιούχοι ή οι πραγματικοί δικαιούχοι ενός ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής είναι ΠΕΠ, στενοί συγγενείς ή στενοί συνεργάτες τους. Αυτά τα μέτρα πρέπει να λαμβάνονται το αργότερο κατά την πληρωμή ή εκχώρηση του ασφαρίσματος. Σε περίπτωση εντοπισμού υψηλότερου κινδύνου, τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει επιπλέον αφενός να ελέγξουν την εκάστοτε επιχειρηματική σχέση μεταξύ ΠΕΠ και αντισυμβαλλόμενου αφετέρου δε να προβούν στη σχετική ενημέρωση ανώτερου διοικητικού στελέχους πριν από οποιαδήποτε συναλλαγή ή πληρωμή.

Η ιδιαίτερη αντιμετώπιση των ΠΕΠ κρίνεται σκόπιμη ώστε να ενισχυθεί η διαφάνεια αναφορικά με τις οικονομικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες τους. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να εξασφαλιστεί ο περιορισμός φαινομένων διαφθοράς και εκμετάλλευση της θέσης και της εξουσίας των ΠΕΠ προς οικονομικό τους όφελος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αποτροπή συμμετοχής εταιριών πολιτικών σε δημόσιους διαγωνισμούς ή απευθείας αναθέσεων με αδιαφανείς διαδικασίες (vouliwatch, 2022).

Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων –Σύσταση 24

Ο Νόμος 4557/2018 με το άρθρο 20 καθορίζει τη σύσταση και λειτουργία του Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων. Το Μ.Π.Δ. είναι ένα κεντρικό σύστημα καταγραφής στοιχείων στην Ελλάδα, όπου συλλέγονται και διατηρούνται πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους των νομικών προσώπων και οντοτήτων, οι οποίες έχουν καταστατική έδρα στην Ελλάδα. Τα άτομα αυτά πρέπει να είναι αυτά που τελικά κατέχουν ή ελέγχουν μια εταιρεία ή νομική οντότητα. Μερικές από τις βασικές

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

λειτουργίες του Μ.Π.Δ. είναι αρχικά ότι συλλέγει επαρκείς, ακριβείς και επίκαιρες πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους,

Βασικός Σκοπός του Μητρώου είναι να προωθεί τη διαφάνεια και την ασφάλεια στις συναλλαγές, αποτελώντας μια ευρωπαϊκή και εθνική υποχρέωση για τη διασφάλιση της νομιμότητας και της διαφάνειας στις οικονομικές δραστηριότητες. Βασικά σημεία ως προς την εφαρμογή του είναι η ηλεκτρονική καταχώριση των στοιχείων μέσω ειδικής εφαρμογής, η διατήρηση και ενημέρωση των στοιχείων και όταν απαιτείται η διάθεσή τους στις αρμόδιες αρχές και υπόχρεα πρόσωπα για την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας. Τα Νομικά πρόσωπα και οι οντότητες πρέπει να τηρούν και να καταχωρίζουν τα στοιχεία των πραγματικών δικαιούχων στο μητρώο, να το ενημερώνουν και οι σχετικές μεταβολές πρέπει να κοινοποιούνται εντός εξήντα ημερών. Οι αρμόδιες αρχές δίνουν πρόσβαση στα στοιχεία με κωδικούς και τα υπόχρεα πρόσωπα έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν μέτρα δέουσας επιμέλειας έναντι των πελατών τους. Τέλος, προβλέπονται κυρώσεις σε περίπτωση μη καταχώρισης των στοιχείων στο μητρώο.

Οι Αρμόδιες Αρχές και Φορείς που έχουν πρόσβαση στο Μητρώο είναι η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, Διεύθυνση Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος, οι Οικονομικοί Εισαγγελείς, η Οικονομική Αστυνομία και φυσικά και νομικά πρόσωπα υπόχρεα σε μέτρα δέουσας επιμέλειας.

Ο Νόμος 4734/2020 εισήγαγε σημαντικές τροποποιήσεις στον ήδη υπάρχοντα Νόμο 4557/2018, προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω το ρυθμιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ο νέος νόμος επιτρέπει στο κοινό να έχει πρόσβαση σε συγκεκριμένες πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους, όπως το όνομα, ο μήνας και το έτος γέννησης, η χώρα διαμονής και η υπηκοότητα του πραγματικού δικαιούχου, καθώς και το είδος και η έκταση των δικαιωμάτων που κατέχουν. Αυτή η διευρυμένη πρόσβαση αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Παρά την αυξημένη διαθεσιμότητα πληροφοριών, τα δεδομένα που αφορούν την οικονομική δραστηριότητα του πραγματικού δικαιούχου δεν θεωρούνται προσωπικά δεδομένα και, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Για πρόσβαση, όμως, σε επιπρόσθετες πληροφορίες πέραν

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

των βασικών δεδομένων, απαιτείται απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος, που μπορεί να διαπιστωθεί κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας. Αυτό εξασφαλίζει ότι η πρόσβαση σε ευαίσθητες πληροφορίες γίνεται μόνο όταν υπάρχει σαφής και συγκεκριμένος λόγος.

Επιπρόσθετα, οι πληροφορίες του Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων καθίστανται διαθέσιμες στις φορολογικές αρχές, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, η οποία αποτελεί ένα από τα βασικά αδικήματα για το ξέπλυμα χρήματος. Με αυτόν τον τρόπο ο νόμος ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και φορέων, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αρχών, των οικονομικών εισαγγελέων και της οικονομικής αστυνομίας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή των κανονισμών. Τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να λαμβάνουν και να επαληθεύουν πληροφορίες από το μητρώο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δέουσας επιμέλειας κατά την έναρξη ή διατήρηση επιχειρηματικών σχέσεων. Οι τροποποιήσεις αυτές ενισχύουν τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ενισχύοντας το πλαίσιο προστασίας και ασφάλειας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της χώρας. (Τσότσου, 2021)

Εποπτεία Χρηματοπιστωτικών Οργανισμών – Σύσταση 26

Μια ακόμα αξιοσημείωτη σύσταση είναι η εικοστή έκτη (26^η) και αφορά τη ρύθμιση και εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, για την οποία τονίζεται ότι οι ελληνικές αρχές λαμβάνουν αυστηρά κανονιστικά μέτρα στην αδειοδότηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για να αποτρέψουν την είσοδο εγκληματιών στην αγορά, και οι εποπτικές ενέργειες διεξάγονται με βάση την ανάλυση κινδύνου. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση δεν φαίνεται να απαιτεί ρητά από τις εποπτικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά των DNFBPs (Designated Non-Financial Businesses and Professions)¹, συμπεριλαμβανομένης της ποικιλίας και του αριθμού των DNFBPs και του βαθμού διακριτικής ευχέρειας που τους επιτρέπεται σύμφωνα με την προσέγγιση βάσει κινδύνου. (FATF, 2019: 195-197, 218)

¹ Τα DNFBPs (Designated Non-Financial Businesses and Professions) είναι ορισμένες μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα που θεωρούνται ότι ενδέχεται να διατρέχουν κίνδυνο για δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΝΕΠΔ) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Στην αξιολόγηση του 2007, στην οποία κρίθηκε ότι η συμμόρφωση δεν ήταν επαρκής, σημαντικά σημεία που τονίστηκαν ήταν αρχικά ότι η απουσία απαίτησης αδειοδότησης για ασφαλιστικούς πράκτορες, σε συνδυασμό με τη μη διενέργεια αξιολογήσεων καταλληλότητας και ενδεδειγμένων ελέγχων για όλους τους διευθυντές Π.Ι., υπογραμμίζει κενά στο πλαίσιο εποπτείας. Το πρόγραμμα εποπτείας της ΤτΕ, αν και εγκρίθηκε, δεν είναι ξεκάθαρο αν είναι και αποτελεσματικό, λόγω περιορισμένων πόρων, έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού και ζητημάτων που αφορούν την ποιότητα των επιθεωρήσεων. Παράλληλα, η εποπτεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς στο πεδίο της καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στις εταιρείες κινητών αξιών ήταν τότε πρόσφατη και η αποτελεσματικότητά της δεν είχε ακόμη αποδειχθεί. Τέλος, εντοπίστηκε πλήρης απουσία εποπτείας ΞΧ / ΧΤ για τις ασφαλιστικές εταιρείες. (FATF, 2007: 177)

Μετά τις νομοθετικές ρυθμίσεις στην αξιολόγηση του 2019 η Ελλάδα αξιολογήθηκε ως μερικώς συμμορφούμενη. Ο Ν. 4557/2018 στο άρθρο 6 ορίζει της ΤτΕ και της ΕΚ ως οι αρμόδιες αρχές για τη ρύθμιση και την εποπτεία των απαιτήσεων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έχοντας υπό την εποπτεία τους όλα τα πρόσωπα και τις οντότητες που εμπίπτουν στον ορισμό των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της FATF. Ακόμα με το άρθρο 6 του ίδιου Νόμου οφείλουν την άρνηση χορήγησης έγκρισης για τη σύσταση, λειτουργία ή εγγραφή χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εκτός εάν πειστούν ότι τα πρόσωπα που κατέχουν σημαντικό μερίδιο στο κεφάλαιο ή ασκούν έλεγχο ή πραγματική διαχείριση στα ιδρύματα, καθώς και οι πραγματικοί δικαιούχοι τους, είναι κατάλληλα και έντιμα πρόσωπα. (FATF, 2019: 195-196) Για την άσκηση των δραστηριοτήτων των χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων απαιτείται η λήψη αδείας από τις αρμόδιες αρχές. Επιπλέον ο Ν. 4261/2014 δεν επιτρέπει την ίδρυση «shell banks» με το άρθρο 13 αυτού.

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως ιδρύματα πληρωμών, ηλεκτρονικού χρήματος και ασφαλιστικές εταιρείες, υπόκεινται σε προληπτικό έλεγχο από την ΤτΕ κατά την αδειοδότηση τους ή σε περίπτωση εξαγοράς. Ο έλεγχος περιλαμβάνει πληροφορίες για την ταυτότητα, τη φήμη, την εκπαίδευση, τις ποινικές καταδίκες, την περιουσιακή κατάσταση, την εμπειρία των ελεγκτών, το Διοικητικό Συμβούλιο, τους υπεύθυνους λειτουργιών και τον υπεύθυνο συμμόρφωσης ΞΧ / ΧΤ. Τα ιδρύματα οφείλουν να

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

ενημερώσουν για αλλαγές στα παραπάνω στοιχεία, ενώ η Τράπεζα μπορεί να ζητήσει επικαιροποίηση.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές της και βάσει των άρθρων 11, 16 και 17 του Νόμου 3606/2007, εγκρίνει τη σύσταση επενδυτικών εταιρειών μόνο για όλες τις νομικές προϋποθέσεις και είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις λειτουργικές τους υποχρεώσεις. Οι ιδρυτές ή μέτοχοι υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες για την ταυτότητα, τη φήμη, την εμπειρία και το ποινικό μητρώο των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Η ΕΚ μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση άδειας αν δεν κριθούν κατάλληλοι. Κατά την αξιολόγηση των προτάσεων εξαγοράς, εξετάζει τη φήμη, την εμπειρία των νέων διευθυντών και πιθανούς κινδύνους για ξέπλυμα χρήματος ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας, διατηρώντας το δικαίωμα να αντιταχθεί σε τέτοιες πρωτοβουλίες. (FATF, 2019: 196)

Συμπερασματικά, οι ελληνικές αρμόδιες αρχές πλέον εφαρμόζουν αυστηρά ρυθμιστικά μέτρα για την αδειοδότηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με στόχο την αποτροπή της εισόδου εγκληματικών στοιχείων στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Οι εποπτικές τους δραστηριότητες βασίζονται σε μια προσέγγιση που επικεντρώνεται στον κίνδυνο. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν φαίνεται να λαμβάνει ρητά παράγοντες όπως τα χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η ποικιλομορφία και ο αριθμός τους, καθώς και σε τι βαθμό τους παρέχεται η διακριτική ευχέρεια μέσω της προσέγγισης βάσει κινδύνων. (FATF, 2019: 196-197)

Εξουσίες Εποπτικών Αρχών – Σύσταση 27

Η σύσταση είκοσι επτά (27) αναφέρεται στις εξουσίες των εποπτικών αρχών και εστιάζει στις αρμοδιότητες της ΤτΕ και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Εντοπίζεται ότι μετά τη θέσπιση του Ν 4557/2018 έχουν την απαραίτητη εξουσία για να εποπτεύουν σύμφωνα με τις απαιτήσεις για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, να διενεργούν επιθεωρήσεις και να αξιολογούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και να επιβάλλουν κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. (FATF, 2019: 197)

Τα Πιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με τις διατάξεις του 4557/2018 υπόκεινται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ως υπόχρεα πρόσωπα για την αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Όμως και πριν τη θέσπιση του Ν. 4557/2018 η ΤτΕ και η Επιτροπή

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων ήταν αρμόδια για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όσον αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που τελούν υπό την εποπτεία της. Η διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου της ΤτΕ διαμορφώνεται πέραν από τη νομοθεσία και από τις *«οδηγίες και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις Πράξεις Διοικητή, τις Πράξεις Εκτελεστικής Επιτροπής, τις Αποφάσεις ΕΤΠΘ/ΕΠΑΘ, Εγκυκλίους και διευκρινιστικά έγγραφα»*.

Η ΤτΕ είναι η αρμόδια αρχή για τα Π.Ι. και έχει λάβει τα απαραίτητα ρυθμιστικά και εποπτικά καθήκοντα και εξουσίες σύμφωνα με τις παραγράφους §2 και §3 του άρθρου 6 του Νόμου για την πρόληψη του Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότησης Τρομοκρατίας. Η ΤτΕ εξειδίκευσε τις υποχρεώσεις για την πρόληψη του ΞΧ / ΧΤ για τα πιστωτικά ιδρύματα με την Απόφαση 281/5/17.3.2009.

Σημείο σταθμός για το κανονιστικό πλαίσιο είναι η απόφαση της Συνεδρίασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281 της 17.03.2009, η οποία έχει τροποποιηθεί με την Πράξη Διοικητή 2652/29.02.2012 και με την Συνεδρίαση 172/29.05.2020. Η απόφαση ΕΤΠΘ 281/17.03.2009 προβλέπει με βάση τις συστάσεις της FATF και τον Ν 3691/2008 το πλαίσιο εποπτείας, ως προς τις υποχρεώσεις των εποπτευόμενων ιδρυμάτων για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Μεταξύ άλλων περιλαμβάνει απαιτήσεις για την πιστοποίηση και επαλήθευση ταυτότητας πελατών και τελικών δικαιούχων, τη διατήρηση αρχείων, τη συνεχή παρακολούθηση λογαριασμών, την υποβολή αναφορών ύποπτων συναλλαγών, την εμπιστευτικότητα, τους εσωτερικούς ελέγχους, και την εφαρμογή διαδικασιών σε υποκαταστήματα και θυγατρικές εξωτερικού. (Ε.Ε.Ε.Κ. ΞΧ / ΧΤ, 2018: 91)

Σημαντικά σημεία που καθορίζει η παραπάνω απόφαση είναι τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και η θέσπιση διαδικασίας ταυτοποίησης των πελατών των Π.Ι.. Καθορίζονται συγκεκριμένες προϋποθέσεις για την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας, τα ίδια τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, οι ελάχιστες απαιτήσεις για την εξακρίβωση των στοιχείων των πελατών και την ταυτοποίησή τους, είτε πρόκειται για φυσικά, είτε για νομικά πρόσωπα.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση για τις ρυθμίσεις της χώρας μας σε σχέση με το ΞΧ / ΧΤ και αναφορικά με τις επιλεγμένες συστάσεις της FATF, ο Νόμος 4557/2018 αποτέλεσε το βασικό εργαλείο σε νομοθετικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του φαινομένου και τη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες οδηγίες της FATF. Σε μια αποτίμηση του ρόλου και του έργου της Τράπεζας της Ελλάδος μετά την έκθεση της FATF, εντοπίζεται ότι η ΤτΕ αναγνωρίζει τους αναφερόμενους κινδύνους για τους κλάδους που είναι υπό την εποπτεία της και η εποπτεία κρίνεται αποτελεσματική. Και οι εποπτευόμενοι οργανισμοί εντοπίζεται ότι κατανοούν τους κινδύνους που προέρχονται από το ξέπλυμα χρήματος και τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές προκύπτουν από το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, εφαρμόζοντας τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων. Αυτό ενισχύει την αξιοπιστία της ΤτΕ και του ελληνικού χρηματοπιστωτικού τομέα. Αποτέλεσμα της θετικής αξιολόγησης, μεταξύ άλλων, είναι η θετική αντιμετώπιση ως προς τις διεθνείς συνεργασίες (ΤτΕ, 2019).

Στην Ελλάδα ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας είναι ο τουρισμός. Ταυτόχρονα, ο ρόλος του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι καθοριστικός για τις διεθνείς συναλλαγές, αλλά και για την εγχώρια διακίνηση χρήματος και κεφαλαίων που προέρχονται μεταξύ άλλων τομέων οικονομικής δραστηριότητας και από τον τουρισμό, καθώς αποτελεί βασικό θεσμικό δίαυλο κίνησης κεφαλαίων. Οι νέοι κανόνες που θεσπίστηκαν για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι οποίοι μεταξύ άλλων εστιάζουν και στα νομικά πρόσωπα όπως αναλύθηκε παραπάνω, θα εξεταστεί στο επόμενο κεφάλαιο. Συγκεκριμένα, επιχειρείται μέσα από την έρευνα να διαπιστωθεί με ποιον τρόπο και αν έχουν επίδραση οι νέοι κανόνες στην τουριστική αγορά και συγκεκριμένα σε τουριστικές επιχειρήσεις με έδρα την Περιφέρεια Ηπείρου.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

7. Έρευνα στον κλάδο του τουρισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου

Μεθοδολογία και Δεδομένα

Τα δεδομένα της παρούσας μελέτης είναι αποτέλεσμα έρευνας που διεξήχθη στην Περιφέρεια Ηπείρου σε επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον Τουρισμό, είτε στον κλάδο των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, είτε στον κλάδο της εστίασης σε τουριστικές περιοχές, καθώς επίσης, και σε φοροτεχνικούς / λογιστές και υπαλλήλους / ελεγκτές της ΑΑΔΕ. Η επιλογή έγινε για να συγκεντρωθούν πληροφορίες όχι μόνο από την πλευρά του επιχειρηματικού κόσμου αλλά και από άλλες οπτικές, ώστε να κατανοηθεί η παράνομη δράση αλλά και να εντοπιστούν οι τρόποι και οι λόγοι συμμετοχής στην παράνομη οικονομία.

Σημαντικό στο σημείο αυτό είναι να αναφερθεί ότι πολλοί επιχειρηματίες που προσεγγίστηκαν για τη διενέργεια της παρούσας έρευνας δεν ήταν διατεθειμένοι να συμμετέχουν με την αιτιολόγηση είτε ότι δεν γνωρίζουν πως λειτουργεί η παραοικονομία, είτε ότι δεν διακινούν μαύρο χρήμα μέσα από τις επιχειρήσεις τους. Αρκετοί επίσης, αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στην έρευνα, καθώς θεώρησαν ότι είναι επικίνδυνο να εκτεθούν δεδομένα για τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, καθώς το ξέπλυμα μαύρου χρήματος αποτελεί παράνομη δραστηριότητα. Έτσι, οι δυσκολίες διενέργειας της έρευνας ήταν πολλές, αξίζει όμως, να αναφερθούν τα αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις όσων συμμετείχαν.

Τα δεδομένα που παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα είναι τα ελάχιστα δυνατά, ώστε να αποφευχθεί οποιοσδήποτε συσχετισμός με τα πρόσωπα που συμμετείχαν και τις επιχειρήσεις και να εξασφαλιστεί η ανωνυμία τους. Σημειώνεται δε, ότι πριν από τη συμμετοχή των ερωτηθέντων στην έρευνα έγιναν σαφείς οι στόχοι της έρευνας και τα δικαιώματά τους, με ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των προσωπικών και ευαίσθητων προσωπικών και επιχειρηματικών τους δεδομένων. Αυτό βοήθησε και στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, οι οποίες διήρκησαν συνολικά πέντε (5) μήνες, λόγω των δυσκολιών που προαναφέρθηκαν.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Πίνακας 1: Επιχειρηματίες Τουρισμού

α/α	Κύρια Δραστηριότητα	Παράλληλη Δραστηριότητα	Περίοδος Λειτουργίας Κύριας Δραστηριότητας	Αριθμός Προσωπικού
1	Ξενοδοχείο	Πρατήριο Υγρών Καυσίμων	Ετήσια	15
2	Εστίαση	Γεωργοκτηνοτροφικά	Ετήσια	10
3	Ξενοδοχείο	Μεταφορές / Εστίαση	Ετήσια	12
4	Ξενοδοχείο	Υπηρεσίες Διαδικτύου	Εξάμηνη	20
5	Ταξιδιωτικό Γραφείο		Ετήσια	5
6	Ξενοδοχείο	Εστίαση	Ετήσια	11
7	Ξενοδοχείο	Κατασκευές	Εξάμηνη	35
8	Ενοικιαζόμενα Δωμάτια	Αγροτικά	Εξάμηνη	2
9	Εστίαση (καφετέρια)		Δεκάμηνη	7
10	Παραδοσιακός ξενώνας	Εστίαση	Ετήσια	3
11	Εστίαση (εστιατόριο)	Γεωργικά	Εξάμηνη	13
12	Εστίαση (μπαρ)	Παντοπωλείο – Αρτοποιείο	Εξάμηνη	8
13	Ενοικιαζόμενα Δωμάτια	Ιδιωτικός υπάλληλος	Εξάμηνη	Οικογενειακή χωρίς προσωπικό
14	Ενοικίαση Αυτοκινήτων	Μεταφορές	Ετήσια	2

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Πίνακας 2: Επαγγελματίες

α/α	Επάγγελμα	Συσχέτιση με τουριστικές επιχειρήσεις
15	Λογιστής	Παρέχει τις υπηρεσίες σε περισσότερες από 20 τουριστικές επιχειρήσεις καταλυμάτων και εστίασης
16	Λογιστής	Παρέχει τις υπηρεσίες σε 8 τουριστικές επιχειρήσεις καταλυμάτων και εστίασης
17	Λογιστής	Παρέχει τις υπηρεσίες σε περισσότερες από 30 τουριστικές επιχειρήσεις καταλυμάτων και εστίασης
18	Υπάλληλος / Ελεγκτής ΑΑΔΕ	Συμμετέχει σε ελέγχους για περισσότερα από 10 έτη
19	Υπάλληλος / Ελεγκτής ΑΑΔΕ	Συμμετέχει σε ελέγχους για περισσότερα από 7 έτη

Αποτελέσματα Έρευνας

Αρχικά θα αναφερθούν βασικά σημεία, τα οποία επισήμαναν οι πλειοψηφία των συμμετεχόντων, ως προς το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Πρώτο και σημαντικό στοιχείο είναι ότι οι περισσότεροι δράστες που διακινούν ή ξεπλένουν μαύρο χρήμα μέσα από τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, προέρχεται από την τέλεση του ποινικού αδικήματος της φοροδιαφυγής. Καμία άλλη παράνομη δραστηριότητα δεν αναφέρθηκε κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων από την οποία μπορεί να προέλθει το μαύρο χρήμα, ούτε από τους επιχειρηματίες, ούτε από του λογιστές και τους ελεγκτές. Αυτό οφείλεται είτε στο γεγονός ότι ισχύουν οι ισχυρισμοί, είτε ότι στην ελληνική κουλτούρα η φοροδιαφυγή δεν αποτελεί σοβαρό αδίκημα, είτε ότι είναι κοινώς αποδεκτό ως άμυνα για την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Ακόμα και όταν αναφέρθηκαν στην συζήτηση και άλλες πηγές απόκτησης παράνομου χρήματος, όπως για παράδειγμα η διακίνηση ναρκωτικών, το παράνομο εμπόριο, η διαφθορά και η παράνομη διακίνηση μεταναστών, κανένας δεν δήλωσε ότι συμμετείχε ποτέ σε τέτοιου είδους παράνομες δραστηριότητες.

Κοινός παρονομαστής για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι η άσκηση παράλληλης επιχειρηματικής δραστηριότητας, κυρίως λόγω αδυναμίας επιβίωσης μόνο με την απασχόληση στον τουριστικό κλάδο. Γεγονός είναι ότι για τις επιχειρήσεις

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

το φορολογικό σύστημα στη χώρα μας κυρίως μετά την κρίση είναι ασταθές, πολύπλοκο και άδικο (Αντωνόπουλος & Hall, 2013). Συνεπώς, μια επιλογή για τη βιωσιμότητα κατά πολλούς των τουριστικών τους επιχειρήσεων είναι αφενός η παράλληλη δραστηριότητα, είτε λειτουργεί για όλο το χρόνο είτε όχι, αφετέρου δε η φοροδιαφυγή. Η παράλληλη δραστηριότητα όμως δεν φαίνεται να εξυπηρετεί μόνο για να έχουν εισοδήματα και εκτός των περιόδων υψηλού τουρισμού αλλά και για να έχουν τη δυνατότητα να ξεπλένουν το παράνομο εισόδημά τους. Μια ακόμη σημαντική παράμετρος που προέκυψε από τις συνεντεύξεις είναι ότι ακόμα και αν τα εισοδήματα από τις τουριστικές επιχειρήσεις επαρκούν για την βιωσιμότητα τους δεν επαρκούν για την ανάπτυξή τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είτε την αύξηση κλινών, είτε την αναβάθμιση των παροχών είτε την προσέλκυση περισσότερων πελατών. Ακόμα όπως σημειώθηκε ότι είναι δύσκολο να πραγματοποιούνται οι απαραίτητες ανακαινίσεις, ώστε οι κλίνες να ανταποκρίνονται στις σημερινές απαιτήσεις των πελατών.

Τρόποι φοροδιαφυγής - φοροαποφυγής

Η φοροδιαφυγή αποτελεί βασικά ποινικό αδίκημα για την τέλεση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Ο βασικός τρόπος φοροδιαφυγής είναι η μη έκδοση παραστατικού απόδειξης ή τιμολογίου για τις παροχές με είσπραξη μετρητών. Μέσα από την έρευνα προέκυψαν και οι αλλαγές και τα μέτρα που μείωσαν τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να φοροδιαφεύγουν. Πριν όμως την παράθεση των σχετικών μέτρων που καταγράφηκαν από την έρευνα, παρατίθενται οι πιο συνήθεις τρόποι ξεπλύματος μαύρου χρήματος από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα. Αξίζει να σημειωθεί ότι σημαντική συνεισφορά στον προσδιορισμό τρόπων ξεπλύματος είχαν οι λογιστές και ο Υπάλληλος – ελεγκτής της ΑΑΔΕ που συμμετείχαν. Αρχικά, οι επιχειρήσεις διακινούν το μαύρο χρήμα μέσω της μαύρης εργασίας. Συνήθης τακτική είναι η δήλωση μερικής απασχόλησης του προσωπικού και η πληρωμή για τις υπόλοιπες εργατοώρες με μαύρο χρήμα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα διπλό όφελος από τη μη πληρωμή ασφαλιστικών εισφορών και φόρων και από την πληρωμή με μαύρο χρήμα, καθώς οι μισθοδοσίες και οι πληρωμές οφειλών στο δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία πραγματοποιείται μέσω τραπεζικών λογαριασμών, οι οποίοι μπορούν να ελεγχθούν.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Ακόμα μια τακτική που ακολουθείται είναι η αγορά εμπορευμάτων χωρίς το νόμιμο παραστατικό. Στην φοροδιαφυγή με αυτόν τον τρόπο συμμετέχει και ο προμηθευτής και η τουριστική επιχείρηση. Συνηθίζεται, όπως υποστήριξαν στις συνεντεύξεις το όφελος από το ΦΠΑ να μοιράζεται και στα δύο μέρη της συναλλαγής. Με αυτόν το τρόπο ενισχύεται η παράλληλη παράνομη αγορά στην οποία διακινείται το μαύρο χρήμα. Είναι μια αλυσίδα στην οποία συμμετέχουν προμηθευτές και τουριστικές επιχειρήσεις, όμως μεγαλύτερο περιθώριο οφέλους από όσα ισχυρίστηκαν οι επιχειρηματίες που διατηρούν και ξενοδοχειακές επιχειρήσεις αλλά και επιχειρήσεις εστίασης έχουν στην εστίαση.

Αναφορικά με τις συναλλαγές τους με τον τραπεζικό κλάδο και την τοποθέτηση των παράνομων εισοδημάτων σε αυτόν είναι γενικά αποδεκτό από όλους ότι πλέον είναι πολύ δύσκολο να τοποθετήσουν τα παράνομα έσοδα σε τραπεζικά ή χρηματοοικονομικά προϊόντα. Μια τακτική όμως που έχουν αξιοποιήσει αρκετοί από τους ερωτηθέντες είναι η Γονική Παροχή ή Δωρεά για να τοποθετήσουν τα παράνομα έσοδα στις τράπεζες.

Οι ανακαινίσεις των καταλυμάτων αλλά και των χώρων εστίασης αποτελεί βασικό τρόπο για τους περισσότερους για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος. Στον κλάδο των κατασκευών φαίνεται να είναι σχετικά εύκολο, από όσα υποστήριξαν, να ξεπλύνουν το μαύρο χρήμα. Ακόμα αναφέρθηκε από την μειοψηφία των ερωτηθέντων ότι η έκδοση εικονικών τιμολογίων είναι μια πάγια τακτική, ώστε να δηλώσουν έξοδα τα οποία στην πραγματικότητα δεν πραγματοποιήθηκαν. Όμως, σε κάποιες περιπτώσεις τα εικονικά τιμολόγια μπορεί να περιλαμβάνουν και μη συναφείς δαπάνες με τη δραστηριότητα της επιχείρησης, με κίνδυνο αποκάλυψης της φοροδιαφυγής κατά τη διενέργεια ελέγχων.

Φορολογικά Μέτρα

Στην Ελλάδα, η φορολογία εισοδήματος ρυθμίζεται από τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν. 4174/2013). Το άρθρο 17 του Κώδικα αφορά την προστασία του φορολογικού απορρήτου και τη διαφύλαξη πληροφοριών. Ο νόμος καθορίζει συγκεκριμένα τις περιπτώσεις και τα πρόσωπα στα οποία μπορούν να κοινοποιηθούν φορολογικά δεδομένα, ενώ οι σχετικές λεπτομέρειες διαφέρουν ανάλογα με τη νομοθεσία κάθε χώρας.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Ένα από τα βασικά μέτρα που αναφέρθηκαν ως εμπόδιο για την φοροδιαφυγή και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι το όριο για τη διενέργεια ηλεκτρονικών συναλλαγών για συναλλαγές με αξία άνω των 500€ πεντακοσίων ευρώ. Αυτό το μέτρο δυσχεραίνει την έκδοση εικονικών τιμολογίων, αλλά και την τοποθέτηση μαύρου χρήματος σε τραπεζικούς λογαριασμούς και γενικότερα χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Τα πρόστιμα μάλιστα που έχουν θεσπιστεί με τον πρόσφατο Νόμο 5073/2023 για την παραβίαση του ορίου ανέρχονται στο διπλάσιο της καθαρής αξίας κάθε συναλλαγής, και αποτελούν αντικίνητρο για παράνομες συναλλαγές (Ηλιοπούλου, 12.01.2024).

Ένα ακόμη μέτρο που εφαρμόστηκε ήταν η θέσπιση ελάχιστου ποσοστού 30% ηλεκτρονικών πληρωμών από το 2020 στις φορολογικές δηλώσεις σταδιακά με εφαρμογή πέναλτι σε όσους δεν το έχουν φτάσει. (Taxheaven, 23.04.2021) Με αυτόν τον τρόπο οι φορολογούμενοι άρχισαν να ζητούν την πληρωμή κυρίως με κάρτες ώστε να μην πληρώσουν επιπλέον φόρους. Τελευταία, το μέτρο που στένεψε τα περιθώρια κυρίως στην εστίαση είναι η διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα POS, όπου ακόμα και για τις μικρές σε αξία συναλλαγές υπάρχει άμεση ταυτοποίηση του παραστατικού με την πληρωμή. Με αυτό τον τρόπο οι έλεγχοι γίνονται πιο εύκολοι για την κίνηση των λογαριασμών όψεως των επιχειρήσεων και την αντιπαραβολή των συναλλαγών. Με αυτό το μέτρο όλες οι συναλλαγές ταυτοποιούνται με το αντίστοιχο παραστατικό. Ο συνδυασμός των παραπάνω μέτρων φαίνεται να στένεψε αρκετά τα περιθώρια και για φοροδιαφυγή αλλά και για ξέπλυμα μαύρου χρήματος, καθώς μια από τις βασικές κατηγορίες αγαθών που περιλαμβάνονται είναι τα ξενοδοχεία και η εστίαση. (Taxheaven, 28.07.2020)

Αναφορικά με τα Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας στον τραπεζικό κλάδο, υποστηρίχθηκε από ερωτηθέντες με ιδιαίτερα υψηλούς τζίρους ότι οι συστημικές τράπεζες πλέον απαιτούν για τις συναλλαγές επιπλέον δικαιολογητικά, όπως Περιοδική Δήλωση Φ.Π.Α., Δήλωση Ε9, Εκκαθαριστικό σημείωμα και Συμβάσεις με τις επιχειρήσεις με τις οποίες διενεργούν μεγάλες συναλλαγές. Σημειώνεται, όμως ότι αυτά τα μέτρα εφαρμόζονται κυρίως από τις συστημικές τράπεζες. Ακόμα σε περιπτώσεις μεγάλων συναλλαγών απαιτούνται τα νόμιμα παραστατικά, όπως για παράδειγμα τα τιμολόγια. Αυτό συνεπάγεται ότι τα Π.Ι. τηρούν την απόφαση 285 / 09.07.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Σε σχέση με το τραπεζικό σύστημα επισημαίνουν αρκετοί από τους ερωτηθέντες ότι σημείο αναφοράς, χωρίς βέβαια να αποτελεί φορολογικό μέσο ήταν το 2015 οι περιορισμοί μεταφοράς κεφαλαίων. Εντοπίζουν ότι ήταν ένα κομβικό σημείο για τη μείωση διακίνησης μετρητών και την αλλαγή κουλτούρας των πελατών για την επιλογή του τρόπου πληρωμής. Καθιερώθηκαν, συνεπώς μετά από τα Capital Controls, από τους καταναλωτές οι πληρωμές με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Παρόλα αυτά, κυκλοφόρησαν στην ελληνική αγορά POS που ήταν συνδεδεμένα με τράπεζες του εξωτερικού, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα να παρακαμφθούν οι περιορισμοί. (Μιχαλοπούλου, 2019: 357 – 358)

Αναφορικά με τους φόρους στον τουριστικό κλάδο, αξίζει να αναφερθεί ότι πέραν των φόρων που πληρώνουν ανάλογα με το είδος της επιχείρησης, στα ξενοδοχεία με τον Νόμο 4514/2018, επιβάλλεται από 01.01.2018 ο «φόρος διαμονής», ο οποίος είναι από 0,50€ έως και 4,00€ ανάλογα με τα αστέρια που έχει το κάθε κατάλυμα. (Taxheaven, 11.03.2018) Ο φόρος αυτός από τις αρχές του 2024 μετονομάστηκε σε «ειδικό στοιχείο – απόδειξη είσπραξης τέλους ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση» και ταυτόχρονα αυξήθηκε για τους μήνες από Μάρτιο έως και Οκτώβριο 1,50€ έως και 10,00€ ανάλογα και πάλι με τα αστέρια του καταλύματος. (Κούρος, 06.01.2024)

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι φορολογικοί και όχι μόνο Νόμοι που θεσπίστηκαν τα τελευταία χρόνια φαίνεται να έχουν περιορίσει την τοποθέτηση μαύρου χρήματος στον τραπεζικό κλάδο. Παρόλα αυτά, μερικοί από τους ερωτηθέντες απάντησαν ότι έχουν στραφεί αλλού για την αξιοποίηση του μαύρου χρήματος και συγκεκριμένα στα κρυπτονομίσματα και σε αγορές τρίτων χωρών που δεν εφαρμόζουν αυστηρά μέτρα για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σύμφωνα με τον υπ' αριθμόν ΔΕΛ Ι 1001005 ΕΞ 2023 έγγραφο της Α.Α.Δ.Ε., η FATF συμπεριλαμβάνει στις χώρες με αυξημένη παρακολούθηση τις γειτονικές μας Αλβανία και Τουρκία, ώστε να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις στο πλαίσιο αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αλλά και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ιδιαίτερα η Αλβανία αποτελεί πρόσφορη αγορά για την επένδυση των παράνομων εσόδων όπως απάντησαν μερικοί από τους συμμετέχοντες.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Μελέτη Περίπτωσης

Μια από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα με τζίρο άνω των 500.000€, προσωπικό δεκαπέντε (15) άτομα και ετήσια λειτουργία, θα εξεταστεί πιο αναλυτικά λόγω του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος σε σχέση με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η ιδιαίτερη αναφορά σε αυτή την επιχείρηση θεωρείται ότι είναι σημαντική, καθώς κατά δήλωση του επιχειρηματία, έχει ελεγχθεί από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και του έχει επιβληθεί σημαντικό σε σχέση με τον τζίρο πρόστιμο. Το πρόστιμο αφορούσε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, το οποίο προέκυψε από την έρευνα ότι προήλθε από αξιόποινη φοροδιαφυγή. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι η Αρχή διενεργεί έρευνα, χωρίς να είναι απαραίτητο να είναι σε εξέλιξη ταυτόχρονα και ποινική διαδικασία. (Διονυσοπούλου, 2021: 692)

Από την συζήτηση με τον επιχειρηματία σχετικά με την επιβολή και την πληρωμή προστίμου αξίζει να αναφερθούν συγκεκριμένα σημεία που τόνισε. Αρχικά, θεωρεί ότι το ποσό του προστίμου είναι υπερβολικό και δεν αντιστοιχεί στην πραγματική αξία των παράνομων εσόδων. Παρόλα αυτά, όπως ισχυρίζεται, ακολουθώντας τις συμβουλές του λογιστή και του νομικού του σύμβουλου αποδέχτηκε το πρόστιμο και θα αξιοποιήσει τον Εξωδικαστικό Μηχανισμό Ρύθμισης Οφειλών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, για τη διευθέτηση αλλά και μερικό κούρεμα του προστίμου. Τονίζει μάλιστα ότι με αυτόν τον τρόπο «Όλοι είναι ευχαριστημένοι». Σημαντικό είναι να διευκρινιστεί αυτή η πρόταση. Θεωρεί λοιπόν ότι αφενός η Αρχή έκανε τη δουλειά της, ότι η κοινωνία βλέπει επιβολή προστίμων και νιώθει ότι υπάρχει δικαιοσύνη, αλλά και αυτός συνεχίζει τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες πληρώνοντας τελικά αυτό που του αναλογεί για τα μαύρα έσοδα.

Παρόλα αυτά, με γνώμονα το επιχειρηματικό του συμφέρον και την ανάπτυξη των επιχειρήσεών του εν μέσω του δεδομένου φορολογικού συστήματος αλλά και των συνεχών μεταβολών του φορολογικού συστήματος, σημειώνει ότι έχει αρχίσει να ψάχνει νέες αγορές για να διοχετεύσει και να επενδύσει τα μαύρα έσοδα. Οι χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρεί ότι είναι μια συμφέρουσα αγορά. Συγκεκριμένα, η γειτονική χώρα, Αλβανία, όπου τα κόστη είναι πολύ πιο μικρά, οι έλεγχοι περιορισμένοι και η τουριστική αγορά σε ανάπτυξη είναι μια καλή ευκαιρία ανάπτυξης

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

των επιχειρήσεων και των κερδών με ταυτόχρονη σχετικά εύκολη τοποθέτηση και επένδυση του μαύρου χρήματος.

Η σημασία της συγκεκριμένης περίπτωσης έγκειται στο γεγονός ότι παρόλα τα μέτρα, τους κανόνες και τα πρόστιμα που τελικά επιβάλλονται, εφόσον η αντίληψη των επιχειρηματιών είναι ότι οι φορολογίες είναι άδικη και υπέρμετρη, θεωρούν καθήκον τους να βρουν τρόπους επιβίωσης και ανάπτυξης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και όχι παραβατικότητα.

Εγκλήματα Φοροδιαφυγής

Σε αυτό το σημείο σημαντικό είναι να γίνει σαφές ποιες πράξεις είναι αυτές που συμπεριλαμβάνονται στα εγκλήματα φοροδιαφυγής σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ΚΦΔ) του Νόμου 5104/2024. Τα φορολογικά εγκλήματα στον ΚΦΔ διαχωρίζονται από τις διοικητικές φορολογικές παραβάσεις. Στις πράξεις που συνιστούν εγκλήματα φοροδιαφυγής συμπεριλαμβάνονται αυτές που διαπράττει κάποιος με πρόθεση να αποφύγει την πληρωμή φόρων.

Συγκεκριμένα στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 79 του ΚΦΔ περιγράφεται η διάπραξη φορολογικού εγκλήματος η απόκρυψη φορολογητέων εισοδημάτων μέσω της παράλειψης δήλωσής τους ή μέσω ανακριβής δήλωσης ή μέσω δήλωσης εικονικών στοιχείων με σκοπό την εμφάνιση μειωμένης ή και καθόλου φορολογητέας ύλης με σκοπό την μη πληρωμή των πραγματικών φόρων που αναλογούν. Επιπλέον, στα φορολογικά εγκλήματα συμπεριλαμβάνονται πράξεις, οι οποίες έχουν ως στόχο την παραπλάνηση της Φορολογικής Διοίκησης, μέσω ποικίλων τρόπων, ώστε ο φορολογούμενος να μην αποδώσει το πραγματικό ποσό φόρων που του αναλογεί όπως για παράδειγμα ο ΦΠΑ, αλλά και τέλη ή εισφορές. Η μη απόδοση φόρων ή η ανακριβής απόδοση των φόρων προς το Δημόσιο είναι πράξεις που συνιστούν φορολογικά εγκλήματα.

Στην δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου καθορίζεται ότι η ποινή για τα παραπάνω εγκλήματα φοροδιαφυγής είναι η φυλάκιση τουλάχιστον για δύο έτη, όταν για διάστημα ενός φορολογικού έτους, ο φόρος που προκύπτει από τα φορολογητέα εισοδήματα ή περιουσιακά στοιχεία και έχει αποκρυφτεί υπερβαίνει τις 100.000€ ανά φόρο. Επίσης, στην περίπτωση που δεν έχει αποδοθεί ή δεν έχει αποδοθεί με ακρίβεια ή έχει γίνει επιστροφή ή συμψηφισμός ποσού που υπερβαίνει τις 50.000€ και αφορά

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

ΦΠΑ ή 100.000€ και αφορά λοιπές περιπτώσεις φόρων ή εισφορών, επιβάλλεται ποινή φυλάκισης. Ενώ, προβλέπεται ποινή κάθειρξης στις περιπτώσεις που το ποσό φόρου προέρχεται από ΦΠΑ υπερβαίνει τις 100.000€ ή από λοιπούς φόρους και τέλη υπερβαίνει τις 150.000€.

Η έκδοση, η αποδοχή ή η νόθευση πλαστών και εικονικών φορολογικών παραστατικών συμπεριλαμβάνεται στα φορολογικά εγκλήματα. Πλαστά παραστατικά θεωρούνται αυτά που είτε δεν έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες φορολογικές αρχές, είτε που εμφανίζουν διαφορετικά στοιχεία μεταξύ του πρωτότυπου και του αντίγραφου. Εικονικό παραστατικό είναι αυτό το οποίο δεν αντιστοιχεί σε πραγματική συναλλαγή ή αυτό που αναγράφει στοιχεία φυσικού ή νομικού προσώπου, το οποίο δεν είναι καταχωρημένο στις φορολογικές αρχές. Σε κάθε περίπτωση επιβαρυντικό στοιχείο για τους δράστες φορολογικών εγκλημάτων, αναφορικά με την επιβαλλόμενη ποινή, είναι η αξιοποίηση ιδιαίτερων τεχνασμάτων.

Από την έρευνα δεν ήταν εφικτό να δηλωθούν από τους ερωτηθέντες ακριβή ποσοτικά λογιστικά και φορολογικά δεδομένα, αναφορικά με τα ποσά τα οποία αποκρύπτουν από τις φορολογικές αρχές οι τουριστικές επιχειρήσεις, ώστε να γίνει σαφής διαχωρισμός των πράξεων φοροδιαφυγής, τις οποίες ανέφεραν, σε διοικητικές παραβάσεις ή φορολογικά εγκλήματα. Εξαίρεση αποτελεί η μελέτη περίπτωσης που αναλύθηκε παραπάνω. Παρόλα αυτά είναι σαφές ότι αξιοποιούν τις μεθόδους που διώκονται από τον ΚΦΔ, όπως για παράδειγμα τα εικονικά τιμολόγια, η μη έκδοση νόμιμου παραστατικού και η μη δήλωση όλων των εισοδημάτων που προέρχονται από τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

Συσχετισμοί Θεωρίας με αποτελέσματα έρευνας

Το βασικό αδίκημα για την στοιχειοθέτηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως προέκυψε και από τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι για όλους όσους συμμετείχαν το ποινικό αδίκημα της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις για αναφορά ύποπτης συναλλαγής σε συνδυασμό με τα φορολογικά μέτρα που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την τοποθέτηση μαύρου χρήματος στον τραπεζικό κλάδο. Τα μέτρα δέουσας επιμελείας των τραπεζών και ο περιορισμός συναλλαγών με μετρητά φαίνεται ότι συνέβαλλε ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου. Οι απαιτήσεις

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για την ταυτοποίηση του πραγματικού δικαιούχου είτε για φυσικά πρόσωπα, είτε για επιχειρήσεις, συνδυαστικά με την διασύνδεση των λογαριασμών όψεως των επιχειρήσεων με τα POS, φαίνεται να έχει αποτρέψει την τοποθέτηση μαύρου χρήματος σε τραπεζικά προϊόντα.

Επιπροσθέτως, η φορολογία ως μέτρο είναι η βασική πηγή εσόδων για το κράτος και για τα φυσικά πρόσωπα αλλά και για τις νομικές οντότητες. Έχει διαπιστωθεί ότι είναι ιδιαίτερα προσφιλής επιλογή όταν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση ή κρίση. Ταυτόχρονα όμως, είναι γεγονός πως όσο περισσότεροι είναι οι φόροι που θεσπίζονται από τις κυβερνήσεις, τόσο αυξάνεται και η τάση για φοροδιαφυγή, ως ένα μέτρο προστασίας από την πλευρά των φορολογουμένων για την διατήρηση των περιουσιακών τους στοιχείων (Δούβλης, 2015: 770). Άλλωστε, για να διεισδύσει κάποιος στον εγκληματικό κόσμο και να αποφασίσει να προβεί σε εγκληματικές δραστηριότητες, θα πρέπει να μπορεί να δικαιολογήσει την πράξη του, να έχει κάποια εξοικείωση με την εγκληματικότητα που θα εμπλακεί και φυσικά να το έχει επιλέξει (Βιδάλη, 2013: 99). Τα παραπάνω κριτήρια μπορούν να ισχύουν για τις περιπτώσεις τις φοροδιαφυγής στο φορολογικό καθεστώς της Ελλάδας.

Παρόλα αυτά ακόμα υπάρχουν ευκαιρίες και μέσα που συντείνουν στην απόκρυψη των παράνομων εσόδων και την αξιοποίηση τους. Η αγορά των κρυπτονομισμάτων, στην οποία η ανωνυμία των πραγματικών δικαιούχων είναι υπό διαδικασία ρύθμισης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, έχει ακόμα περιθώρια τοποθέτησης και απόκρυψης των παράνομων εισοδημάτων. Υπάρχει η αντίληψη ότι τα κρυπτονομίσματα και κυρίως, το Bitcoin αποτελούν κερδοφόρα επένδυση, παρότι δεν υπάρχει σχετική αδειοδότηση από την ΤτΕ στην Ελλάδα ή κάποιον άλλο επίσημο φορέα και κατά συνέπεια δεν υπάρχει ανίχνευση των συναλλαγών και έλεγχος. Θεωρείται ότι χρησιμοποιείται μεταξύ άλλων και για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος που προέρχεται από εγκληματικές δράσεις, όπως την εμπορία ανθρώπων και ναρκωτικών (Μιχαλοπούλου, 2019: 359). Όμως, οι ερωτηθέντες της παρούσας έρευνας υποστηρίζουν κατά πλειοψηφία ότι οι λόγοι που οδηγούνται στην παρανομία είναι είτε η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων τους, είτε η ανάπτυξή τους, η οποία φαίνεται ότι είναι δύσκολη κυρίως λόγω της φορολογικής νομοθεσίας.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Σημαντική απουσία από τα αποτελέσματα της έρευνας έχουν όλα τα υπόλοιπα βασικά αδικήματα που σχετίζονται με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Κατά μια προσέγγιση αιτιολογείται, καθώς οι περισσότεροι επιχειρηματίες που συμμετείχαν στην έρευνα ασχολούνται με τον τουρισμό ως μια ευκαιρία οικονομικής ανάπτυξης, καθώς έχουν και άλλες επιχειρηματικές και επαγγελματικές δραστηριότητες παράλληλα. Είναι δηλαδή, επαγγελματίες που είχαν ήδη μια επαγγελματική πορεία και δραστηριότητα και λόγω αύξησης του τουρισμού ασχολήθηκαν με αυτό τον κλάδο ως μια ευκαιρία ανάπτυξης και αύξησης των εσόδων τους. Μια άλλη προσέγγιση είναι η αορατότητα της δράσης του οργανωμένου και οικονομικού εγκλήματος (Μιχαλοπούλου, 335-338).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

8. Συμπεράσματα

Είναι σαφές ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελούν παγκόσμιο πολιτικό θέμα. Σε συνδυασμό με τον διεθνικό χαρακτήρα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, μέσα στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και των νεοφιλελεύθερων πολιτικών, που έχουν παγιωθεί πλέον συντελούν στη συσσώρευση του πλούτου στο τραπεζικό σύστημα σε παγκόσμιο επίπεδο (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 263). Στον αντίποδα, οι αποκαλούμενες προστατευτικές πολιτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου οδηγούν στην επιβολή εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων με αμφίβολα αποτελέσματα και συχνές επικαιροποιήσεις (Δημήτραινας, 2008: 954-955).

Τελικά, όμως φαίνεται ότι υπάρχει η τάση υπερποινικοποίησης του φαινομένου, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε αύξηση των εγκληματικών δράσεων και στη δημιουργία νέων εγκλημάτων (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 269). Η εξάπλωση του καπιταλισμού συνδέεται με την αύξηση του χαρακτηρισμού πράξεων και ενεργειών ως εγκλήματα (Βιδάλη, 2013: 152). Αυτή η καθοδήγηση για την υπερποινικοποίηση του φαινομένου, η οποία μάλιστα συμβαίνει σε συνδυασμό με την επικράτηση της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς οδηγεί στην αντίθετη κατεύθυνση από αυτή ενός κράτους δικαίου. Οι αξιολογήσεις της FATF δεν αποτελούν γνώμονα μόνο για το νόμιμο, αλλά και για παράνομο κεφάλαιο και αξίζει να σημειωθεί ότι εκ του αποτελέσματος η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τις μεταφορές κεφαλαίων δεν έχει επιτευχθεί ακόμα (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 256, 270 - 271, 276).

Η FATF επιχειρεί να ρυθμίσει προληπτικούς μηχανισμούς για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος. Την ίδια στιγμή όμως εντοπίζεται ότι ο πλούτος και η εξουσία είναι συγκεντρωμένη στους λίγους, και ισχυρούς, εφόσον κατέχουν και εξουσία ταυτόχρονα. (Μιχαλοπούλου, 2019: 334-335) Παράλληλα, ο χρηματοπιστωτικός κλάδος που διακηρύσσει ότι υπερασπίζεται σχετίζεται με τα εγκλήματα των ισχυρών και οι ηγέτες των πιο ισχυρών χωρών είναι αυτοί που θέσπισαν την FATF και αυτοί στους οποίους τελικά λογοδοτεί (Βιδάλη, 2019: 320, Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 264). Τα εγκλήματα των ισχυρών εντοπίζονται συχνά στην οικονομία και την κοινωνία μέσω της διαφθοράς αλλά και την συνεργασίας τους με το οργανωμένο έγκλημα.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Η ζημιόγonos δράση τους εντοπίζεται στη πέραν της εθνικής οικονομίας, στην κοινωνική συνοχή, επιβαρύνοντας μεγάλους πληθυσμούς (Αλοσκόφης, 2019: 89-90). Εγείρονται συνεπώς, ερωτήματα πέραν από την αποτελεσματικότητα των πολιτικών της FAFT και ως προς τη σαφήνεια και αξιοπιστία της, ως προς το στόχο που διακηρύσσει (Βασιλαντωνοπούλου, 2019: 265). Ταυτόχρονα, η εισαγωγή των πολιτικών στην εθνική νομοθεσία, όπως για παράδειγμα η διεύρυνση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων, ώστε να περιλαμβάνει και άλλα αδικήματα πέραν των κακουργημάτων, όπως αυτά που τιμωρούνται με φυλάκιση τριών μηνών όταν συνεπάγονται οικονομικό όφελος, καθώς και η πολυπλοκότητα του νομοθετικού πλαισίου, απομακρύνει τη νομοθεσία από τον αρχικό της σκοπό (Διονυσοπούλου, 2007: 437).

Το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας θεωρείται πολύπλοκο και άδικο και σε αυτό συνέβαλλε μεταξύ άλλων και η οικονομική κρίση (Αντωνόπουλος & Hall, 2019: 243). Από την άλλη μεριά η φοροδιαφυγή έχει σοβαρές επιπτώσεις για τα κράτη και τους πολίτες. Μειώνει τα κρατικά έσοδα, περιορίζοντας τις δημόσιες επενδύσεις και υπηρεσίες, ενώ αυξάνει το φορολογικό βάρος για όσους συμμορφώνονται, δημιουργώντας αίσθημα αδικίας και ανισότητας. Παράλληλα, υπονομεύει την εμπιστοσύνη στο φορολογικό σύστημα και την κοινωνική συνοχή. Ως παγκόσμιο φαινόμενο, δυσχεραίνει τη διεθνή συνεργασία, επηρεάζοντας την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η φορολογική απάτη και το οικονομικό έγκλημα (Μιχαλοπούλου, 2019: 345).

Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας που επιδρά στην οικονομία και στην κοινωνία είναι η ανομία και η εγκληματικότητα από ισχυρούς οργανισμούς και εταιρείες. Σε κοινωνικό επίπεδο, προκαλούν ανισότητες, αδικίες και διακρίσεις, υπονομεύοντας τις κοινωνικές δομές, την εμπιστοσύνη στους θεσμούς και τις ηθικές αξίες. Αυτό ενισχύει τη διαφθορά και δημιουργεί ένα περιβάλλον, όπου η παράνομη συμπεριφορά θεωρείται φυσιολογική. Σε οικονομικό επίπεδο, τέτοιες πρακτικές εμποδίζουν την ανάπτυξη, διαταράσσουν την αγορά και υπονομεύουν τη συνολική ευημερία, επηρεάζοντας αρνητικά τη συνοχή της κοινωνίας και την αξιοπιστία των θεσμών (Γεωργούλας, 2019: 59-61). Όμως, είναι γεγονός ότι νομιμότητα και παρανομία έχουν συμβιωτική σχέση στην κοινωνία (Βιδάλη, 2013: 150).

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. βρίσκονται σε διαπραγματεύσεις για την υιοθέτηση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού Κανονισμού κατά του ξέπλυματος χρήματος, που δεν απαιτεί εθνική ενσωμάτωση, εξασφαλίζοντας έτσι συνέπεια, την αποφυγή αποκλίσεων στην ενιαία αγορά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει εντός του 2021 νομοθετική πρόταση που θα ενισχύει την προστασία της Ε.Ε. από το οικονομικό έγκλημα. Παράλληλα, εξετάζεται η δημιουργία μιας κεντρικής εποπτικής αρχής για το ξέπλυμα χρήματος. Αν το σχέδιο υλοποιηθεί επιτυχώς, θεωρείται ότι θα προσφέρει σημαντική πρόοδο στην καταπολέμηση του μαύρου χρήματος (Τσότσου, 2021).

Στην πραγματικότητα όμως, ποιους αφορούν, ποιους επηρεάζουν και σε ποιους εφαρμόζονται όλες οι οδηγίες, οι κανονισμοί και οι πολιτικές; Τα αποτελέσματα της ενσωμάτωσης στις εθνικές νομοθεσίες σε τι έχουν συνεισφέρει; Είναι μετρήσιμα τα αποτελέσματα, από τη στιγμή που ο αριθμός της πραγματικής εγκληματικότητας είναι «σκοτεινός»; Η σκιώδης τραπεζική, οι φορολογικοί παράδεισοι, τα δαιδαλώδη δίκτυα διακίνησης του μαύρου χρήματος δημιουργούν ακόμα πεδία ελεύθερης διακίνησης μαύρου χρήματος που ακόμα και σε περίπτωση ελέγχων, η μεγαλύτερη πιθανότητα είναι να χαθούν τα ίχνη ή να βρουν σημαντικά εμπόδια για την αναγνώριση τελικού δικαιούχου (Βιδάλη, 2019: 320-322), (Μιχαλοπούλου, 2019: 336-337).

Είναι γεγονός ότι τα οικονομικά εγκλήματα διαπλέκονται με το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά. Παράλληλα το οργανωμένο οικονομικό έγκλημα χρησιμοποιεί ως πάγια τακτική του να αναμιγνύει τα νόμιμα και τα παράνομα εισοδήματα ώστε να ξεπλένει το βρώμικο χρήμα. Επιπλέον δημιουργεί ανεπίσημα δίκτυα για την διακίνηση των παράνομων κεφαλαίων (Μιχαλοπούλου, 2019: 338-339). Οι ρυθμίσεις που αναλύθηκαν και στοχεύουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου δεν φαίνεται να έχει επιτύχει το σκοπό της, εφόσον απαιτούνται συνεχώς τροποποιήσεις, διότι το φαινόμενο είναι δυναμικό και όχι στατικό. Τις συστάσεις τις αξιοποιούν εξίσου τα εγκληματικά δίκτυα και προσαρμόζονται εφευρίσκοντας νέες τεχνικές για την επίτευξη των στόχων τους.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

9. Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

1. Αλοσκόφης, Ο. (2019), *Η κοινωνική έρευνα της εγκληματικότητας των ισχυρών σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαραλάμπους, Χ., Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε (σελ.: 87-109)
2. Αντωνόπουλος; Γ & Hall, St. (2019) *Νόμιμες επιχειρήσεις και «οργανωμένο έγκλημα» στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης* σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαραλάμπους, Χ., Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε., (σελ.: 239-253).
3. Βασιλαντωνοπούλου, Β. (2019) *Η αντεγκληματική πολιτική για το ξέπλυμα «βρόμικου» χρήματος ως λανθάνουσα οικονομική διακυβέρνηση* σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαραλάμπους, Χ., *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε., (σελ.: 255-277)
4. Βιδάλη, Σ. (2013). *Εισαγωγή στην Εγκληματολογία*. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
5. Βιδάλη, Σ. (2017). *Πέρα από τα όρια. Η αντεγκληματική πολιτική σήμερα*. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
6. Γεωργούλας, Σ. (2019), *Από το έγκλημα του λευκού κολάρου στο κρατικό – επιχειρηματικό έγκλημα*, σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαραλάμπους, Χ., Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε. (σελ.: 41-61)
7. Δημήτρινας, (2008), *Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων*, Ποινικά Χρονικά
8. Διονυσοπούλου Α., (1999), *Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος – Μια συμβολή στο ζήτημα του προστατευόμενου εννόμου αγαθού του αρ. 2 παρ. 1 του Ν.2331/1995*, Ποινικά Χρονικά, ΜΘ'

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

9. Διονυσοπούλου, Α., (2007), *"Κακουργήματα στο Ν.2331/1995", στο Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος «ΚΑΘΑΡΗ» Ή ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ;*, Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα
10. Διονυσοπούλου, Α., (2021), *Νομιμοποίηση εσόδων: Αρμοδιότητα για την επιβολή του μέτρου της δέσμευσης της περιουσίας επί ανακρίσεως για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Συμβ ΑΠ 45/2021)*, Ποινικά Χρονικά, (σελ.: 687-692)
11. Δούβλης, Β. (2015), *Διεθνείς δράσεις κατά της φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής: «Η μεγάλη Χίμαιρα»*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
12. Καϊάφα – Γκμπάντι, Μ. (2007). *Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος: Μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας*. Ποινικά Χρονικά, (Αθήνα: ΝΖ /2007)
13. Κουρουτζάς, Χ. (2019) *Το έγκλημα αποδίδει; Κρατικά – εταιρικά εγκλήματα στην Ελλάδα* σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμπους, Επιμ., *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε. (σελ.:111-137)
14. Μιχαλοπούλου. Ε., (2019), *Το οικονομικό έγκλημα, σύγχρονες τάσεις εξάπλωσης του και όψεις της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης* σε Σ. Βιδάλη, Ν. Κουλούρης, Χ. Παπαχαλαράμπους, Επιμ., *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε. (σελ.: 333-359).
15. Ναζίρης, Ι., (2018). *Ο νέος Ν. 4557/2018 για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο των ενωσιακών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του διακρατικού οικονομικού εγκλήματος*.
16. Ναμίας, Οββαδίας Σ. (2007), *Ο ρόλος και η ευθύνη του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*. στο Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων (επιμ.) *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος-«Καθαρή» ή Ελεύθερη Κοινωνία*. Αθήνα–Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.
17. Παπαχαλαράμπους, Χ. (2007). *Κοινωνικά Ουδέτερες Πράξεις και Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος*. στο Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων (επιμ.) *Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος-«Καθαρή» ή Ελεύθερη Κοινωνία*. Αθήνα–Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

18. Πετρόπουλος, Β. (2008), *Ζητήματα υποκειμενικής υπόστασεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (άρθρο 2 παρ. 5 του Ν. 3691/2008)*, Ποινικά Χρονικά
19. Σταμούλη, Ε. (2019), *Οργανωμένο έγκλημα, παράνομες αγορές και διαφθορά στην Ελλάδα Πολιτικές ασφαλείας στην Ελλάδα* σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Ν., Παπαχαλαράμους, Χ., *Εγκλήματα των ισχυρών - Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*, Αθήνα: Εκδόσεις ΕΑΠ Α.Ε. (σελ.:213-237)
20. Φαλτσιανί, Ε. & Μινκούτσι, Α. (2015). *Το χρηματοκιβώτιο των φοροφυγάδων*. Αθήνα, Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη
21. Χατζηκώτσας, Κ. (2007), *Μερικές σκέψεις για τη δωροδοκία και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος Με αφορμή το βούλευμα ΑΠ 570/2006*, Ποινικά Χρονικά
22. Χλούπης, Γ. (2019). *Το θεσμικό πλαίσιο της αντιμετώπισης του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος*, σε Βιδάλη, Σ., Κουλούρης, Κ., Παπαχαλαράμους, Χ. *Εγκλήματα των ισχυρών. Διαφθορά, οικονομικό και οργανωμένο έγκλημα*. Α' εκδ. Αθήνα, Εκδόσεις ΕΑΠ, (σελ. 279-303)

Ξενόγλωσση

23. Paoli, L. Vander Beken, T. (2014). *The Oxford Handbook of Organized Crime*. New York, Oxford University Press
24. Ruggiero, V., (2017), *Dirty Money. On Financial Delinquency*, Oxford University Press
25. Savona, E., De Feo, M., (2005) *International Money Laundering Trends and Prevention/Control Policies*», σε: Ernesto U. Savona (ed.), *Responding to Money Laundering /International Perspectives*, Harwood academic publishers
26. Van der Does de Willebois, E., Halter, E.M., Harrison, R. A., Park, J.W. & Sharman, J. C. (2011). *The puppet masters. How the corrupt use legal structures to hide stolen assets and what to do about it*. Washington: The World Bank UNDOC.

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Διαδικτυακές & Λοιπές Πηγές

27. Δημητρέλης, Σ. (10.10.2018), *Έτσι ξεπλένεται το "μαύρο" χρήμα στην Ελλάδα*, Ανακτήθηκε από: [Έτσι ξεπλένεται το "μαύρο" χρήμα στην Ελλάδα | Capital](#)
28. Ηλιοπούλου, Β. (12.01.2024), *Χρήση μετρητών από επιχειρήσεις και ιδιώτες για συναλλαγές άνω των 500 ευρώ*, Ανακτήθηκε από: [Χρήση μετρητών από επιχειρήσεις και ιδιώτες για συναλλαγές άνω των 500 ευρώ - e-forologia - Φορολογική, Λογιστική και Εργατική Ενημέρωση](#)
29. Κούρος, Γ. (06.01.2024) *«Τέλος ανθεκτικότητας»: Οι νέες χρεώσεις σε ξενοδοχεία και ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης*, Ανακτήθηκε από: [«Τέλος ανθεκτικότητας»: Οι νέες χρεώσεις σε ξενοδοχεία και ακίνητα βραχυχρόνιας μίσθωσης](#)
30. Συντακτική Ομάδα VOULIWATCH, (30.11.2022), *Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων: Απόφαση -σοκ του Δικαστηρίου της Ε.Ε. περιορίζει την πρόσβαση του κοινού*, Ανακτήθηκε από: [Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων: Απόφαση -σοκ του Δικαστηρίου της Ε.Ε. περιορίζει την πρόσβαση του κοινού | vouliwatch](#)
31. Taxheaven, (28.07.2020), *Δαπάνες που αποδεικνύονται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής - Κατηγορίες δαπανών - Φορολογούμενοι που απαλλάσσονται*, Ανακτήθηκε από: <https://www.taxheaven.gr/news/50042/dapanes-poy-apodeiknyontai-me-hlektronika-mesa-plhrwmhs-kathgories-dapanwn-forologoymenoi-poy-apallassontai>
32. Taxheaven, (23.04.2021), *Αποδείξεις με ηλεκτρονικά μέσα - Οι νέες διατάξεις με παραδείγματα*, Ανακτήθηκε από: [Αποδείξεις με ηλεκτρονικά μέσα - Οι νέες διατάξεις με παραδείγματα](#)
33. Taxheaven, (11.03.2018), *(Upd) Φόρος διαμονής: Όλα όσα πρέπει να ξέρετε μέσω ερωτήσεων-απαντήσεων*, Ανακτήθηκε από: [\(Upd\) Φόρος διαμονής: Όλα όσα πρέπει να ξέρετε μέσω ερωτήσεων-απαντήσεων](#)
34. Πιτσάρη, Β. (2021), *Αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του "Μαύρου Χρήματος"*, Ανακτήθηκε από: <https://www.rhetor.gr/allages-sto-nomothetiko-plaisio-gia-tin-antimetopisi-toy-mayroy-chrimatos-398>
35. Τσότσου, Α. (16.03.2021), *Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος: Περιορισμός της ανωνυμίας και ενίσχυση της διαφάνειας*, Ανακτήθηκε από: [Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα](#)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

χρήματος: Περιορισμός της ανωνυμίας και ενίσχυση της διαφάνειας (lawyermagazine.gr)

36. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, (2024) *Βελτιωμένος εξωδικαστικός μηχανισμός με επιπλέον κούρεμα χρέους ως 28%*, Ανακτήθηκε από: [Βελτιωμένος εξωδικαστικός μηχανισμός με επιπλέον κούρεμα χρέους ως 28% | Κρατάμε την ελπίδα, Κρατάμε το σπίτι μας](#)
37. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, (2018), *Έκθεση Εκτίμησης Εθνικού Κινδύνου για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας*, Ανακτήθηκε από: [Έκθεση-Εκτίμησης-Κινδύνου.pdf \(minfin.gov.gr\)](#)
38. Υπουργείο Εξωτερικών, (2024), *Η Ελλάδα στους Διεθνείς Οργανισμούς*, Ανακτήθηκε από: [Η Ελλάδα στους Διεθνείς Οργανισμούς - Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Εξωτερικών](#)
39. FATF, (2023) *FATF Recommendations*, Ανακτήθηκε από: [Οι συστάσεις της FATF \(fatf-gafi.org\)](#)
40. FATF, *History of the FATF*, Ανακτήθηκε από: [Ιστορία της FATF \(fatf-gafi.org\)](#)
41. FATF, *FATF Glossary*, Ανακτήθηκε από: [Γλωσσάριο της FATF \(fatf-gafi.org\)](#)
42. FATF, *An effective system to combat money laundering and terrorist financing*, Ανακτήθηκε από: [An effective system to combat money laundering and terrorist financing \(fatf-gafi.org\)](#)
43. FATF, (September 2019), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Greece Mutual Evaluation Report*, Ανακτήθηκε από: [MER-Greece-2019.pdf \(fatf-gafi.org\)](#)
44. Palan, R., (01.10.2009), *History of tax heavens*, Ανακτήθηκε από: <https://www.historyandpolicy.org/policy-papers/papers/history-of-tax-heavens>,
45. United Nations, (1988), *United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988*, Ανακτήθηκε από: [1988Convention_E.pdf](#)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Παράρτημα

ΑΑΔΕ

46. ΑΑΔΕ, (30.10.2018), ΠΟΛ.1204 Υποχρεώσεις υπόχρεων προσώπων βάσει των διατάξεων του Ν.4557/2018 (Α' 139) «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» και κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με αυτές.», Ανακτήθηκε από: [pol1204_2018_0.pdf \(aade.gr\)](#)

47. ΑΑΔΕ, (27.12.2022), Δημόσια Ανακοίνωση της FATF σχετικά με χώρες που εμφανίζουν στρατηγικές αδυναμίες στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, κατόπιν της Συνεδρίασης της Ολομέλειας της FATF του Οκτωβρίου 2022, Ανακτήθηκε από: [Εγκύκλιος ΑΡ πρωτοκόλλου ΔΕΛ Ι 1001005 ΕΞ 2023/2022](#)

Τράπεζα της Ελλάδος

48. Τράπεζα της Ελλάδος, 2009, Συνεδρίαση 281/17.3.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας», Ανακτήθηκε από: [ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ \(bankofgreece.gr\)](#)

49. Τράπεζα της Ελλάδος, 2009, Συνεδρίαση 285/9.7.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, «Ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του Ν. 3691/2008», Ανακτήθηκε από: [<D5F0E7F1E5F3DFE120E5EAF4F5F0FEF3E5F9ED204850> \(bankofgreece.gr\)](#)

50. Τράπεζα της Ελλάδος, 2010, Συνεδρίαση 300/28.7.2010 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, «Συμπλήρωση των αποφ. ΕΤΠΘ 281/5/17.3.2009 και 290/12/11.11.2009», Ανακτήθηκε από: [ΕΤΠΘ 300-30-28.7.2010 .pdf \(bankofgreece.gr\)](#)

51. Τράπεζα της Ελλάδος, 2012, ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘΜ. 2652/29.2.2012, Τροποποίηση των Αποφάσεων της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

281/5/17.3.2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» και 285/6/9.7.2009 «Ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008» Ανακτήθηκε από: [ΠΡΑΞΗ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΑΡΙΘΜ \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

52. Τράπεζα της Ελλάδος, 2013, Συνεδρίαση 94/15.11.2013 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, «Τροποποίηση της Απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.3.2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» όπως ισχύει» Ανακτήθηκε από: [ΕΠΑΘ_94_23.pdf \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

53. Τράπεζα της Ελλάδος, 2020, Συνεδρίαση 172/29.5.2020 της Εκτελεστικής Επιτροπής, «Τροποποίηση της Απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.3.2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» Ανακτήθηκε από: [ΠΕΕ_172_2_2952020_ANAPTHSH.pdf \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

54. Τράπεζα της Ελλάδος, 2021, Συνεδρίαση 188/26.4.2021 της Εκτελεστικής Επιτροπής, «Τροποποίηση της Απόφασης της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17.3.2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» (ΦΕΚ Β 650)» Ανακτήθηκε από: [Remote Desktop Redirected Printer Doc \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

55. Τράπεζα της Ελλάδος, Πρόληψη ξεπλύματος χρήματος, Ανακτήθηκε από: [Πρόληψη ξεπλύματος χρήματος \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

56. Τράπεζα της Ελλάδος, (21.06.2019) *Δελτίο τύπου Σημαντική επιτυχία της χώρας μας στην καταπολέμηση του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας*, Ανακτήθηκε από: [Δελτία Τύπου \(bankofgreece.gr\)](http://bankofgreece.gr)

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού

Οι τρόποι τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και το καθήκον των Τραπεζών για αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Οι κανονιστικές ρυθμίσεις και η εφαρμογή τους - ένα παράδειγμα στον κλάδο του τουρισμού